

PRZEMYSŁOWIEC

E DĄBROWA.

Drzewiecki & Jeziorański

INŻYNIEROWIE

Fabryka przyrządów ogrzewania centraln. i Biuro konstrukcyjno-techniczne

Przedsiębiorstwo koncesyonowane przez Magistrat Król. stoł. miasta Krakowa Ł. 76.770/903 III.

Adres: Warszawa, Aleje Jerozolimskie Nr. 85. (dom własny).

Adres telegraficzny: Warszawa Drzewiecki Jeziorański.

Wodociągi i Kanalizacje. ❄ Ogrzewania centralne i Wentylacje. ❄ Urządzenia gazowe.

Firma wykonała w ciągu **jedenastu lat** działalności około 1000 instalacyj.

Fabryka Maszyn i Odlewnia

2

Księcia A. LUBOMIRSKIEGO we Lwowie

6

Lwów-Podzamecze ul. Św. Marcina 11.

Adres dla telegramów: SRENIAWA-LWÓW.— Telefon 559. — Konto pocz. Kasy Oszczęd. 867201.

Wykonuje wszelkie roboty, wchodzące w zakres przemysłu maszynowego:

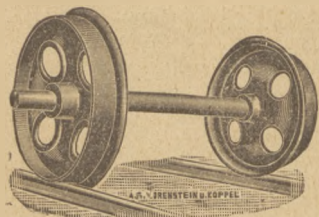
1. Urządzenia, rekonstrukcje i reperacje gorzelni, browarów, młynów, tartaków, cegielni i innych zakładów przemysłowych.
2. Kotły parowe, konstrukcje żelazne, rezerwoary i wszelkie inne roboty kotlarskie.
3. Jako specjalność: transmisje o kołach pasowych, formowanych maszynowo, wykonane przy pomocy maszyn specjalnych.
4. Odlewy żelazne z własnych i nadesłanych modeli od najlżejszych do 5000 kg. wagi. Odlewnia zaopatrzona w najnowsze maszyny do formowania, daje nam możliwość zadowolnić najostrejsze wymagania odbiorców naszych.

Prosimy o zwrócenie uwagi na markę ochronną na wyrobach naszych.

57

ORENSTEIN i KOPPEL

Fabryki kolei wążkotorowych i lokomotyw

BIURO:

Łwów

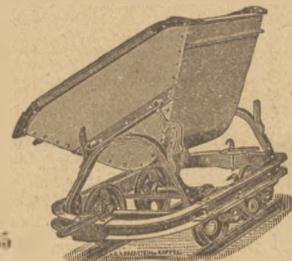
Pasaż Mikolascha

URZĄDZAJĄ I DOSTARCZAJĄ

Składy:

ul. Grodecka 127.

Telefon Nr. 594.

Koleje polne, lasowe, oraz dla celów przemysłowych, do ruchu ręcznego, konnego, parowego i elektrycznego. Sprawy amortyzacyjne. Sprawy amortyzacyjne.
Koleje linowe — Koleje elektryczne — Koleje przenośne — Koleje drugorzędne — Koleje dojazdowe — Lokomotywy — Wózki — Bagiey ręczne i parowe.

Wynajmuje kompletnie urządzone koleje. Roboty przedwstępne, trasowanie.

Patenty

na wynalazki

wyjednywa 15

Kazimierz Ossowski

Biuro patentowe

Petersburg, Wozniesieńskijski prospekt 3. 65

Poszukuje się wody o sile 30-40 koni w pobliżu stacji kolejowej.

Blizsza wiadomosc w Administracji Przemysłowca.

Wilgoć i grzyb

najsilniejsze wyniszczą w zupełności

GLAZURYNA.

Osuszenie kościołów, pałaców i mieszkań wykonuje się od szeregu lat z najlepszym skutkiem i gwarancją.

Płyty słomiane niepalne

jako ochrona ścian od zimna i ściany działowe.

Zgłoszenia:

Biuro fabryki „GLAZURYNY“

Lwów, Lyczakowska 22.

Przesyłki próbne (grzyb) 6 i (wilgoć) 5.

Przegląd - Techniczny

Tygodnik poświęcony sprawom techniki i przemysłu.

Adres Redakcji i Administracji: **Warszawa, Włodzimirska 3.**

PRZEDPŁATA:

W Warszawie: rocznie 10 rub., półrocz. 5 rub., kwartalnie 2:50 rub.; z przesyłką rocz. 12—, półrocz. 6—, kwart. 3— Numer pojedynczy 30 kop.

CENA OGŁOSZEŃ:

Jednorazowo za całą stronę rb. 13, za półstr. 8—, za ćwierć str. 4—, za jedną ósmą 2:50, za jedną szesnastą rub. 1:50.

Sokolnicki & Wiśniewski

15

Biuro elektrotechniczne

Lwów, Akademicka 18. Kraków, pl. Maryacki 9.

Adres telegraficzny: Grom, Lwów. — Grom, Kraków.

Pierwszy zakład kraj. dla budowy wszelkich urządzeń elektrycznych

WŁASNE WARSZTATY ELEKTROMECHANICZNE.

Składy artykułów elektrotechnicznych.

Budowa kompletnych stacji elektrycznych. Wyzyskiwanie sił wodnych do wytwarzania energii elektrycznej i zastosowania jej w przemyśle i gospodarstwach rolnych. — Większość znaczniejszych urządzeń elektrycznych w Galicyi od roku 1903 wykonała firma Sokolnicki & Wiśniewski.

Projekty, kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie. 65

Wodociągi dla miast, miasteczek, zakładów publicznych i domów prywatnych

8 buduje 5

Zygmunt Rodakowski

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWY WODOCIĄGÓW 65

dawniej biuro instalacyjne „Towarzystwa Akc. dla przedsiębiorstw elektrycznych, wodociągów i kanalizacji“.

Wykonuje wszelkie poszukiwania za wodą, plany i projekty wodociągowe, ujęcia źródeł i wiercenia lub kopania studzien, całkowite wodociągi miejskie, zupełne instalacje wodociągowe w gmachach publicznych i prywatnych, klozety, łaźienki od najprostszych do najwykwintniejszych, cyrkulacje wody gorącej, odpływy i kanalizację.

Materiał doborowy. — Wykonanie wzorowe — Ceny umiarkowane.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE

L W Ó W

we własnym gmachu przy ulicy

Jagiellońskiej 1. 3.

Tel. nr. 57 Dyrekcya
Tel. nr. 358 Kantor wymiany

Zakład centralny: **W I E D E Ń.**
FILIE: Aussig n/Ł. Berno, Budapeszt, Czerniowce, Cieplice, Friedek-Mistek, Grac, Praga, Prościejów, W. Neustadt i St. Polten. 12 kantorów wymiany i kas depozytowych we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe, oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 3:6 proc. książeczki wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki, a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy.

Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki na podkład papierów wartościowych.

Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagran. **Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe**, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu.

Najkorzystniejsze warunki. — Pilne czuwanie nad interesami klienteli. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

Zakład zastawniczy udziela zaliczek na kosztown. i papiery wartość

Co i gdzie wyrabia się w kraju?

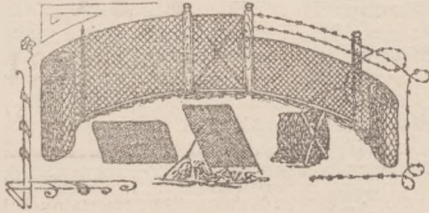
Umieszczenie w każdym numerze rok cały za jeden wiersz 5 kor., półr. 3 kor.

- Aparaty piwne:** (fabryka) J. Friedman, Stryj.
- Asfalt:** papa dachowa, płyty izolacyjne asfaltowe, Skrzybiec i Sp., Tarnów 2. Emil Kuźnicki, Oświęcim, Papa dachowa (płyty izolacyjne asfaltowe). Giovanni Zuliani i Syn, Lwów. Spółka kraj. budowniczych, Lwów. Sosnowski & Zacharyewicz, Lwów. Krajowa fabryka papy dachowej i produktów terowych, Sina Kurtz, Chrzanów. H. et A. Lorie, Kraków.
- Artykuły techniczne:** Stanisław Grünberg i Ska, Kraków Rynek 21. (Skład artykułów technicznych, elektrotechnicznych oraz krajowych wyrobów metalowych.)
- Budowlane roboty:** Z. Gościcki, Lwów, Kopernika 17. (wyroby metalowe kąpielowe).
- Broń:** W. Szadkowski i S. Kopeczyński, Lwów, pl. Bernardyński 1. 3.
- Browary:** Pierwszy browar w kraju systemu gotowania parą Zygmunta Marsa i Braci w Limanowej.
- Bielizna męska, damska, dla chłopców, dziewcząt i niemowląt** — Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.
- Carbolinum:** Emil Kuźnicki, Oświęcim, (Krystal najlepsza pasowłoka dla dachów pawych). H. et A. Lorie, Kraków.
- Cement portlandzki:** B. Liban i Sp., Podgórze-Bonarka. Golezowska fabryka portland cementu (Roman cement i wapno skaliste)
- Cement drzewny:** (Holzzement) Emil Kuźnicki, Oświęcim. H. et A. Lorie, Kraków.
- Cementowe wyroby:** Giovanni Zuliani i Syn, Lwów. H. et A. Lorie, Kraków.
- Chirurgiczne opatrunki:** Fabr. „Tien“, Lwów.
- Cukry:** Cukiernia Ferdynanda Theuera, Lwów, plac Halicki 12
- Cukierki, bonbony, czekolada, kakao, pierniki, biszkopty i ciasta wszelkiego rodzaju** wyrabia Parowa fabryka cukrów i pierników Brandstädter i Ska we Lwowie.
- Cykorya:** I. Bar. Romaszkan, Horodenka.
- Dachówki i drenaż:** Bracia Kanarek, Skowierzyn Zbydniów (fabryka dachówek).
- Drut drzewny:** Na zapalki i pudelka. Fabryka w Lubyczy Królewskiej M. Parnasa.
- Elektrotechnika:** Tranda Witold, Przemysł. Domiczek Karol, (Lwów, Sykstuska 23. Skład rowerów). E. Hausmann Lwów, Pasaż Hausmana. Telefon 303.
- Farbiarnie:** Pierwsza kraj. farbiarnia i pralnia chemiczna Langier i Ska, Lwów.
- Fajanse:** Fabryka w Lubyczy Królewskiej M. Parnasa (naczynia fajansowe i cegły ogniotrwałe).
- Gorzelniane urządzenia:** Bracia Bartik, Tarnów.
- Gwoździe Sułkowskie do szyn:** E. Giełdziński, fabryka kolejek wążkotorowych. Lwów, Jagiellońska 3. Patrz inserat str. 2.
- Harmonium:** Pierwszy jedyny wyrób harmonium nożnego amerykańskiego (sawkowego), Rudolf Haase, Lwów, Pijarów 7.
- Instalacje:** (wodociągi, kanalizacja, centralne ogrzewanie i wentylacja, dalej łaźnie mechaniczne, pralnie i suszarnie) Inż. Leonard Nitsch i Sp., Kraków. Instalacyjny zakład dla centralnych ogrzewań, wodociągów i gazu, Julian Tokar, Kraków (Radziwiłłowska). Chylewski, Hruby i Ska, dawniej Wł. Niemeksza, Lwów, Kopernika 15 a. Bracia Bartik, Tarnów. A. Lów i Ska Lwów, Kollątaja (patrz anons).
- Introrigatorskie wyroby artystyczne:** S. Astandt, Lwów, ul. Słoneczna 7.
- Kamień sztuczny:** Fabryka kamienia sztucznego, Lwów.
- Kamieniarskie wyroby:** Trembowla gmina miasta.
- Kamieniolomy:** Trembowla gm. miasta.
- Konserwy z jarzyn i owoców.** Fabryka parowa w Lubyczy Królewskiej M. Parnasa. Ogród handlowy.
- Konserwy mięsne:** Aleksander Sliżynski, Lisko.
- Konfitury:** (sorbety, woda kolońska) M. Gozdawa-Czekońska, Czortków.
- Konstrukcje żelazne:** E. i L. Zieleniewscy, Kraków.
- Koronki i hafty:** Krzyżanowska Aniela, Oświęcim.
- Koldry** Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.
- Kotły parowe:** E. i L. Zieleniewscy, Kraków.
- Korki i smołki:** Z. Blaustein, Lwów, Kazimierzowska 17.
- Lampy:** Chylewski, Hruby i Ska, Lwów, patent. naftowe światło żarowe.
- Likiery i rozolisy:** Fabryka likierów i rumu (rafinerya spirytusu) K. Hr. Drohojowskiego w Bolanowicach. Dawid i Józef Waloscy w Stryju (rafinerya spirytusu i fabryka rumu).
- Liny i powrozy:** Towarzystwo powroźnicze w Radymnie:
- dla przemysłu fabrycznego pasy do maszyn, wszelkie sznury, liny druciane, liny konopne dla gorzelni.
 - dla gospodarstwa domowego: sznury dla wieszania bielizny i rebsznury do stołów.
 - dla gospodarstwa rolnego: postronki, lejce, szleje, kantary i tp.
 - dla myślistwa i rybolowstwa: sieci do polowania, włoki, wędzierze.
- Marynaty:** F. Jachzel, Biała (wyrób sardynek, moskale).
- Maszyny:** Chylewski Hruby i Ska, Lwów, Kotły parowe. Browary, Młyny, Tartaki, Motory ropne, gazowe. E. i L. Zieleniewscy, Kraków. MOTO RY WYBUCHOWE, budowa młynów i urządzeń przemysłowych Leon Heller, Lwów, Grodecka 35.
- Maszyny i narzędzia rolnicze:** Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne. Bracia Bartik, Tarnów. Marek Feuerstein, Lwów, ul. Grodecka 1. 51.
- Młyny:** Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne. Bracia Bartik, Tarnów. Leopold Herman, biuro techniczne, Lwów, ul. Grodecka 14 a. (młyny motorowe, motory i lokomobile).
- Mebelowe roboty:** Eisenbart Teodor, Lwów (zakop.). Towarzystwo stolarzy w Kalwaryi Zebrzydowskiej (skład komis. w Krakowie).
- Mlechy:** Marek Feuerstein, Lwów, Grodecka 51. (pierwsza fabryka galicyjska).
- Miody:** Miód patoka, miód pitny, wosk, narzędzia i przybory pszczelarskie Spółka pszczelarska w Brzeżanach.
- Metalowe wyroby:** E. Wajdowski i Synowie, Lwów, Bema 17.
- Naczynia emaliowane:** Pierwsza gal. fabryka E. H. Friedmanna i Ski, Kraków-Dębni.
- Odlownie i konstrukcje żelazne:** E. i L. Zieleniewscy, Kraków. Jan Wehrstein Stryj, fabryka kujnej leizny (Tempergus), Bracia Bartik, Tarnów. W. Podhorodecki i Ska, ul. Polna 51. (wszelkie odlewy ze stali, żelaza i metalu, leizna kowalna — Tempergus). Fabryka armatur, pomp inż. Karola Rudolphięgo i Ski w Trzebinie. Fabryka Ks. A. Lubomirskiego, Lwów, Marcina 1. 11. Bochenkiewicz Rafał, Gorlice wyrabia wszelkie odlewy maszynowe i budowlane.
- Odlewy metalowe:** E. Wajdowski i Synowie, Lwów, Bema 17.
- Ogrodzenia siatkowe** altany, werandy, i poręcze drogowe z rur stalowych jako nowość, praktyczne tanie i trwałe Józef Rossmann Nowy Sącz.
- Ołowiane wyroby, plomby, płyty etc.** Stanisław i Stefan Drzewiccy w Przemysłu ul. Węgierska 60.
- Olówki:** Majewski, Warszawa.
- Organy kościelne i harmonium:** Wyrób organów kościelnych i harmonium, Rudolf Haase, Lwów, Pijarów 7.
- Osuszanie murów:** F. Mossoczy, Lwów, Łyczakowska 22. Grabowski, budown. Kraków, Gołębia 14. (sposobem patent. bez plam, kanalizacyjne budynków, izolacje murów)
- Pasy maszynowe:** (fabryka) Seweryn. Patzan, Żywiec.
- Plece kafłowe:** P. Swistek, Przemysł, Lipowa — Julia Duda, Jarosław. (Fabryka).
- Pieczone:** A. Garfunkel, Lwów, ul. Karola Ludwika 2.
- Pilniki:** Jan Sądel, Kraków, plac Matki 4. — Bracia Bartik, Tarnów.
- Płyty izolacyjne:** Skrzybiec i Ska Tarnów 2.
- Powozy:** Świński Wład., Stanisławów.
- Pończoskarskie wyroby:** Bobrowska w Jaremczu.
- Plótna** Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.
- Pościele** Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.
- Prasy olejne, pompy wodne** (fabryka) J. Friedman, Stryj.
- Pompy:** (studnie) E. i L. Zieleniewscy, Kraków. Inż. Leonard Nitsch i Ska, Kraków.
- Przyrządy gimnastyczne:** Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne.
- Rękawiczki i bandaże:** L. Kozub, Drohobycz, Rynek 30.
- Rzeźbiarskie wyroby z drzewa:** Tadeusz Sokulski Lwów, Łyczakowska 54, (oltaże, ambony itp. roboty snycerskie, pozłotnicze, ozdobne, odnawianie).
- Siatki żelazne** ogrodzenia siatkowe altany, werandy i poręcze drogowe z rur stalowych, jako nowość praktyczne tanie i trwałe Józef Rossmann Nowy Sącz.

Sikawki: Bracia Bartik, Tarnów.

Slusarskie wyroby: Spadkobiercy J. Górniaka w Przemyślu.

Siatki żelazne, meble i konstrukcje schodów żelaznych, wykonuje fabryka Józefa Goreckiego, Kraków.

Słomiane maty i materace: Fabryka „Hygiea“ J. Wojciechowski p. Kolomyją

Story do okien płócienne, patyczkowe i deszczulkowe Władysław Adamski, Lwów, Sobieskiego 4.

Studnie: Bracia Bartik, Tarnów.

Inż. Leonard Nitsch i Ska Kraków. Chylewski Hrubi i Ska, Lwów, Wierzenia studzien, ustawiania pomp.

Światło: Chylewski Hrubi i Ska, Lwów, Patent. naftowe światło żarowe, gaz powietrzny, motory ropne do oświetlenia elektrycznego.

Tablice emaliowane z napisem wszelkiego rodzaju wykonuje Pierwsza galicyjska fabryka E. H. Friedmanna i Ski, Kraków-Dębniiki.

Tapety: W. Adamski, Lwów.

Tartaki: Chylewski, Hrubi i Ska, Lwów.

Tkackie wyroby: Jan Kopeński, Kęty, (sukna i koce).

Michał Mięśowicz Korczyzna obok Krosna. Tkalnia płócien i skład wysyłkowy (wyroby z najlepszego przędzywa). Marcin Brzek, Błażowa, wyrób lnianych i bawełnianych tkanin.

Bobrowska, wyrabia z sukna krajowego serdaki, guńki w Jaremczu.

Tow. tkackie w Glinianach.

Transmisje: W. Podhorodecki i Ska, Lwów, Polna 51. (wały transmisyjne, łożyska, sprzęgacze, koła pasowe i zębate i t. p.)

Tutki: K. Primus, Lwów.

Urządzenia mechaniczne cegielni i fabryka dachówek Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne.

Wasiliny: Jan Michnik, Bochnia (oleje maszynowe).

Wody mineralne: Rząca i Chmurski, Kraków.

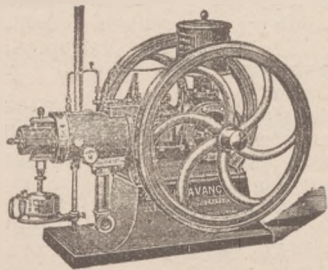
Wyroby brązownicze i sprzęty kościelne S. Wilczyński, Lwów, Trybunalska 6.

Witraże i mozaiki szklane W. Ekielski i A. Tuch, Kraków, Wolska 31.

Zabawki klockowe (fabryka) Z. Janikowski, Kraków, Garbarska 5.

Zegary wieżowe najnu wszęj konstrukcyi i w różnych wielkościach M. Mięśowicza w Krośnie.

OGŁOSZENIA

Najtańsza siła motory-
38 czna 50° oszczędności
oryginalne szwedzkie 15
Motory i lokomobile

„AVANCE“

pedzone benzyną, naftą,
spirytusem lub surową
ropą

dostarczają 65

Chylewski, Hrubi i Sp.

Biuro techniczne i zakład instalacyjny

Adr. tel.: Chylewski, Lwów.

Lwów, ul. Kopernika 1. 15a.

Rządowo uprawniona

Fabryka wód mineralnych

sztucznych i specjalnie leczniczych

37 pod firmą 14

K. Rząca i Chmurski

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 4.

wyrabia pod kontrolą Komisji przemysłowej Tow. lek.
Kraak. polecone przez toż Towarz.

Wody mineralne

odpowiadające składem chemicznym wodom: Bilińskiej,
Gleshüblerskiej, Selterskiej, Vichy, Marienbadzkiej, Hamburg,
Kissingen tudzież

specjalnie lecznicze

jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśną, oraz
wody lecznicze normalne z przepisu prof. Jaworskiego.

Sprzedaż cząstkowa w aptekach i drogueryach.

Cenniki na żądanie franco.

Główny skład 65

we Lwowie w aptecę J. Wiewiórskiego
ul. Halicka 5.

Amoniak chemicznie czysty

(Liquor ammon. caust. purris.)

o ciężarż gatunkowym 0·96 0·96 (Ph. VII.) i 0·910
(24' B.) — wyrabia 35

Gazownia Miejska we Lwowie.

Cennik na żądanie. 65

Komplety

PRZEMYSŁOWCA

rocznik II-gi

1904/1905

z broszurowane

do nabycia

w Administracyi.

PERWSZY ZAKŁAD
FOTO-CHEMIGRAFICZNY
E. TRZEMESKIEGO
WE LWOWIE
ul. Targowego Maja 7.
Wykonuje:
FOTODRUKI, KLISZE
CYKLOGRAFICZNE
MIEDZIOTYPY
(Autotypy)
do celów ilustrowania
DZIEŁ NAUKOWYCH
i POWIEŚCIOWYCH
JAKOTEŻ DO CENNIKÓW
FABRYCZNYCH-PRZEMYSŁOWYCH
i HANDLOWYCH.

ZALOŻONY 1868

PRZEMYSŁOWIEC

TYGODNIK POPULARNY DLA SPRAW TECHNIKI I PRZEMYSŁU

Wychodzi w każdą sobotę rano.

Prenumerata wynosi: W AUSTRYI: miesięcznie K 1'20, kwartalnie K 3'50, rocznie K 14'—, W NIEMCZECH: kwartalnie M 3'50, rocznie M 14'—, W KRÓLESTWIE POI SKIEM: kwartalnie koron 4'—, rocznie koron 16'—.

NUMER POJEDYNCZY 40 hal.

Redakcja i Administracja: Lwów, ulica Akademicka 1. 26.
Telefon Nr. 806.

ZASTĘPSTWO NA KRÓLESTWO: Księgarnia E. Wende i Sp.
Warszawa (Krakowskie Przedmieście 9).

Ogłoszenia: od miejsca wiersza jednej szpalty drobnym drukiem (petit) 40 hal. Przy zamówieniach kwartalnych lub rocznych znaczny opust. — Pomieszczenie FIRMY w rubryce „Co i gdzie wyrabia się w kraju?” za jeden wiersz na rok cały (52 razy) K 5'—, na pół roku K 3'—.

Prenumeratę przyjmują wszędzie biura dzienników i księgarnie oraz Administracja „PRZEMYSŁOWCA“, Lwów, przy ulicy Akademickiej 1. 26.

PRZEDRUK JEDYNIJE ZA PODANIEM ŹRÓDŁA.

Redaktor naczelny: inżynier cywilny Edmund Libański.

TREŚĆ:

1. Ruch handlowo-przemysłowy.
2. Sprawy przemysłowe. Rozwój przemysłu bawełnianego-przędzalniczego w Królestwie Polskiem (*Inż. J. Liittauer*).
3. Sprawy techniczne. Z najnowszych dzieł techniki (ciąg dalszy).
4. Wynalazki i konkursy. Patenty.
5. Pouczenia i przepisy. Władze w Austrii dla spraw przemysłowych.
6. Głosy z kraju. Kupcy a informacja handlowa.
7. Sprawy kobiece. Ellen Key.
8. Kronika techniczno-przemysłowa. — Nowy metal zwierciadłowy. — 300 jaj rocznie z jednej kury. — Detaliczna cena cukru w głównych miastach europejskich. Amerykańska kasa oszczędności. — Wywóz zapałek. — Wpływ trzęsienia ziemi na wzrost produkcji ropy. — Miliardy w morzu. — Poparcie eksportu.
9. Ogłoszenia.
10. Fejleton. Ze świata postępu techniki i przemysłu (*Edmund Libański*).
11. Z różnych dziedzin. Miasto przyszłości. (*W. Szukiewicz*).

Ruch handlowo-przemysłowy.

Zmieniają się czasy i my z nimi. Dawniej rolnictwo u nas było niemal jedynym źródłem dochodów i dobrobytu. Wszystko inne — handel i przemysł — żyło na usługach rolnictwa i było zajęciem pobocznym, drugorzędnym. Trwało to długie wieki (było w części przyczyną naszego upadku). Dziś inaczej. Dziś — rolnictwo nie jest już jedyną podstawą bytu i być nie może i u nas domagają się przemysł i handel pierwszorzędnym miejsc.

Rola to wyraz spokoju, handel i przemysł to ruch.

Walkę toczy dziś i rolnictwo coraz silniejszą i ostrzejszą, ale ta walka nie jest niczem w porównaniu z zapasami, które w swym potężnym pochodzie pokonywa handel, oraz przemysł. Handel i przemysł nie uginają się przed niczem i przed nikim. Ani głębiny morskie, ani niebotyczne góry nie tworzą przeszkód. Przekopuje się góry, buduje tunele celem dogodniejszych dróg komunikacyjnych. Łączy się przekopami morza. Handel i przemysł zaprzężyły do swego rydwanu wszelkie niemal siły przyrody, wszelkie wynalazki — elektryczność i parę specjalnie. Telegrafia bez drutu, kable

morskie, telefonia przyspieszają, uproszczają bieg interesów. Duch ludzki razem z wiedzą, wiekami zdobyta, jest na usługach handlu i przemysłu.

Walka o byt wzrasta i potęguje energię do najwyższego napięcia umysłowego i fizycznego, pracuje prosty robotnik i pracuje geniusz a wspólna ich praca daje wielkie owoce.

Tysiące uczonych pracuje nad nowymi wynalazkami, nad udoskonaleniami technicznymi i oddaje całą swą wiedzę ku celom handlowo-przemysłowym. Miliony robotników zajętych w handlu i przemyśle, wydoskonalonych, wyspecjalizowanych pracują wspólnie z inżynierami, kupcami, przemysłowcami dla ukucia dwóch olbrzymów: jeden jest handel, drugim przemysł. Co rok te olbrzymy pochłaniają więcej i więcej coraz więcej tworzyć dla wzmagającej się liczebnie ludzkości dla rosnących potrzeb.

»Naprzód, wiecznie naprzód«, tej pracy i walki hasłem. Pod takim hasłem lat wielu spotężniał i spoważniał duch ludzki, nabył siły i hartu.

Handel za pomocą olbrzymich parostatków i żaglowców płynie po przestworzach morskich i ogarnia

URZĄDZA i PROJEKTUJE wedle nowoczesnych wymagań budowy nowych jakoteż rekonstrukcję starych młynów wszelkich systemów z popędem maszyn parowych, motorów i turbin wodnych.

PRZYJMUJE dostawy kompl. urządzeń z pierwszorzędnymi krajowymi i zagranicznymi fabryk, dla gorzelni, browarów, tartaków, fabryk krochmalu, syropu kartoflanego, drożdży, cegielni parowych, elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, wodociągów i ogrzewań centralnych. SKŁAD motorów i lokomobil do poruszania za pomocą gazu, benzyny, spirytusu, ropy naftowej, nafty i pary oraz aparaty do wytworzenia gazu z antracytu i koks. Kasy ogniotrwałe.

Zaprzyrzęziony
rzeczoznawca
c. k. Sądu
krajowego
we Lwowie.

Pierwszy krajowy zakład budowy młynów

Leopold Hermann

BIURO TECHNICZNE.

Lwów, ul. Grodecka 14 a.

najdalsze krainy, opanował lądy za pomocą dróg żelaznych i szos. Wszędzie szuka zbytu, wszędzie surowca.

Dzięki wynalazkom, wysiłkom ludzkim, odwadze, sprawności i skrzętności sfer handlowych i przemysłowych wielkiego świata wzrasta produkcja przemysłowa do niebywałych wyżyn i ogarnia cały niemal obszar kuli ziemskiej za pomocą handlu. Z tem razem potęguje się zarobkowanie, wymagają się zapotrzebowania.

Nagromadzają się coraz większe bogactwa i kapitały. Szukają one znów upływu i obiegu. Stale korzystne zarobkowanie stwarza coraz większy dobrobyt. Dobrobyt jest ojcem różnych potrzeb. Na zaspakajanie tych rosnących olbrzymio potrzeb idzie coraz więcej pracy, pracy w przemyśle i handlu. Technicznie mówiąc popyt i podaż regulują stosunki. Ilość produkcji przemysłowej i ceny zależne są od tych dwóch czynników. Czem większy popyt, tem wyższe ceny, czem większa podaż, tem niższe ceny.

Wskutek wynalazków i udoskonalen technicznych, produkcja staje się coraz lepszą i tańszą. Producenti artykułów codziennych sta-

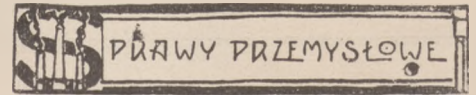
rać się muszą, aby były tanie. Czem tańszy wyrób, tem większy zbył. Na droższe artykuły nie stać każdemu. Taniłość nadzwyczajna umożliwia ludziom nawet ubogim zakupy. Najłatwiej dojść do tanioci przy produkcji masowej na wielką skalę. Przy takiej olbrzymiej produkcji najdogodniej i najwięcej zużytkowuje się wszelkie siły w maszynach i ludziach. Przy takiej produkcji ludzie i maszyny, jak wogóle wszelkie czynniki współdziałające, to niejako zegar nieustannie czynny. Każdy ruch ściśle określony, każda sekunda ma swe przeznaczenie. Przy wielkiej produkcji podział pracy jest drobniogowo i bardzo starannie ułożony a cała działalność różnolita i skomplikowana.

Do przeprowadzenia jej, do utrzymania wszystkiego w ładzie, potrzeba doskonałej organizacji. Organizacja ta musi umiejętnie ogarnąć całość; wszystko jak najlepiej wyzyskać: ludzi, czas, maszyny; znać doskonale rynki zbytu, wiedzieć gdzie najlepiej nabywać surowiec; musi oceniać konjunktury itd. Tem doskonalszą być winna, im większe i wszechstronnejsze jest przedsiębiorstwo.

Wola jest podszyta kiepską fan-

tazą, a wytrwałość mięknie jak wosk przy ogniu, wyrastają setki interesów drobnych mało żywotnych lub nędznych, a rzadko większy zdrowy. Zdrowa myśl każe nam naśladować tych, którzy skutecznością swej pracy wstawili siebie i swój naród, razem z innymi pracowali dla potęgi, dla dobra swego kraju? Uczmy się od nich, nie w ten sposób, aby coś nieoś o nich przeczytać i wiedzieć, ale aby tę siłę zdobyć dla siebie.

Tak pracują narody przemysłowe, z pożytkiem. To powinno dla nas być bodźcem na przyszłość. Jeżeli inne narody w handlu i przemyśle znalazły tak obfite źródło dobrobytu, to i my go szukać w nich musimy, ocknijmy się. Zmieniły się czasy, zmieńmy się z nimi!

Inż. J. Littauer.

Rozwój przemysłu bawełniano-przedalniczego w Królestwie Polskiem.

(Ciąg dalszy).

Opierając się na statystyce, przemysł wyrobów bawełnianych istnieje

Edmund Libański.

Ze świata postępu techniki i przemysłu.

[Dola wynalazców — pociecha historii — szczęśliwi i zapoznani — typowi ideolodzy — perpetuum mobile — cud reklamy — 600 zagadnień dla wynalazców — elixir uniwersalny].

(Dokończenie.)

Praktyczne urządzenie do nawlekania igiel, konserwy, kawy w kształcie pigulek, któreby rozpuszczone, dawały odrazu mleczną kawę, sposób przyrządzania chleba z trocin, reklama z pomocą perfum wytryskających z okna wystawy, wabiąca zakupujących, bucik elektryzujący na dany czas.

Tu można zapracować miliony i to nie na żarty, wydawca książki służy informacjami; niechaj więc nasi wynalazcy biorą się do zagadnień praktycznych.

Do tanioci, dobroci, łatwości nabycia przedmiotów, służących do powszechnego użytku tak w dziedzinie materyjalnej jak i duchowej, dochodzi

się właśnie przez stosowanie nowych pomysłów i urządzeń, a wynalazca np. guzików automatycznie przyczepianych do pewnych części garderoby (ku radości gospodyń nie lubiących szycia guzików męzowskich), zasługuje się w równym stopniu jak i konstruktorzy oszczędnych kuchenek naftowych.

W tym kierunku, dla tych zagadnień powinni pomyslowi ludzie wyteżać swe usiłowania, tymczasem wielu szuka „perpetuum mobile“, uniwersalnych elixirów itd.

Oto fakt autentyczny:

...Było to raz u mnie wieczorem.

Mimo rozwartych okien i drzwi, czuć było zapach smoly, siarki i nafty. Przed chwilą jeden z „ufaających mi głęboko“ wynalazców zachwalając nowy wynalazek przemiany mokrego i zgnitego nawet drzewa na błyskawicznie się zapalające smolaki (impregnowane smolą, naftą lub czemś podobnym) — mimo zapewnienia, że „znam i czuję“ doniosłość sprawy; — demonstrował to

palenie wywijając z tryumfem płonące patyki po pokoju na dowód że nie gasną. Wentylacja trochę pomogła i zasiadłem do przejrzania nowych tygodników w tem... nagle się zerwałem.

Energiczne pukanie do drzwi, otwarcie bez czekania odpowiedzi i głośne kroki w pokoju zmierzające ku mnie.

Odwrociłem się i spostrzegłem zamaszycie wyglądającego jegomością z bystremi oczyma, który zapytał: „Czy mogę rozmówić się z p. Libańskim?”

— Tak, czem mogę służyć? — westchnąłem.

— Panie — zawołał, chwytając mnie czule za obie ręce, choć trzymałem pióro — panie ja tu jak do brata, jak do ojca, panie inżynierze, proszę mi poradzić, bo w całym kraju nie mogę znaleźć myślącego człowieka. Ja mam światowy wynalazek i ani rusz z nim naprzd... co ja miałem z tymi doktorami, chcieli mnie skarżyć...

„Merkur“

Łwów, ulica Xiłińskiego l. 2.

Palarnia kawy specjalnych gatunków za pomocą gorącego powietrza.

Przesyłki pocztowe od 5 kg. uskutecznią się odwrotnie i franco.

w Królestwie Polskim tylko w 5 guberniach, a stan takowego, w okresie dwudziestoletnim od roku 1876 do roku 1896 przedstawia się następująco:

mowy istnieje już z dawnych lat, w ostatnim jednak czasie przyjął on dopiero formę przemysłu zorganizowanego — rozdawczego (n. Lohnweberei). Zjawilo się wielu przedsię-

dlug Światłowski, inspektora fabrycznego, w roku 1867—1868, płaca robotnika średnio wynosiła od 110 do 120 rubli rocznie, w roku zaś 1885 równała się 175 rublom, podniosła się więc w przeciągu dwudziestu lat w półtora razy.

Rozwój wielkiego przemysłu w Polsce miał te same cechy charakterystyczne co i zagranicą: wzrost wytwórczości był nader szybki, drobne zakłady przemysłowe zniknęły, rozwijają się wielkie, wchłaniając małe, ogólnie wprowadzają się maszyny ulepszonej konstrukcji i urządzenia mechaniczne, oszczędzające pracę rąk ludzkich, kadry robotnicze w przemyśle silnie wzrastają kosztem emigracji chłopów z rodzimych wiosek, wzrost płacy robotnika, centralizacja kapitałów i wreszcie odkrycie nowych rynków zbytu.

Pod wpływem przemysłu bawelnianego, w ostatnim trzydziestopięcioletciu, cały wygląd wewnętrznego kraju przeistoczył się: w odległości 132 wiorstw na zachód od Warszawy, z lichego miasteczka fabrycznego z roku 1824, raptownie wyrosło ważne dla bytu ekonomicznego i przemysłowego ruchu kraju, ognisko przemysłu bawelnianego, skupiające parę set tysięcy ludzi, absorbujące milio-

Gubernie	w r. 1876			w r. 1896		
	Ilość fabryk	Wytwórczość roczna w rublach	Ilość robotników	Ilość fabryk	Wytwórczość roczna w rublach	Ilość robotników
Warszawska	4	48.200	56	21	1,327.929	1.382
Kaliska	13	979.200	1.042	41	630.100	1.137
Kielecka	1	800.000	1.100	2	726.532	466
Lomżyńska	—	—	—	5	19.160	42
Piotrkowska	2391	10,167.360	13.391	78	46,698.498	31.455
Ogółem w Królestwie Polskiem .	2409	11,994.860	15.589	147	49,412.219	34.482

Pozbawione przemysłu bawelnianego są pozostałe pięć gubernii: suwalska, siedlecka, radomska, płocka i lubelska.

Tylko dane z ostatnich paru lat przedstawiają liczbę faktycznych robotników fabrycznych przemysłu bawelnianego, przedtem bowiem do tej liczby włączano także pojedynczych tkaczy, którzy przerabiają przędzę na tkaninę u siebie w domu na ręcznym krośnie. Tkacki przemysł do-

biorców, którzy zakupują przędzę i rozdają tkaczom do wyrobienia do domu. W okolicach Łodzi, Pabianic, Zgierza i Zduńskiej Woli zatrudnionych jest w ten sposób, w gubernii Piotrkowskiej, około 20.000 ludzi, wytwarzających towarów na sumę 25 do 30 milionów rubli rocznie.

Dla wykazania wzrostu płacy robotniczej w przemyśle bawelnianym posiadamy bardzo nieliczne dane statystyczne i do tego niepewne. We-

— Przepraszam pana — przerwałem — czy ma pan jaki wynalazek techniczny, czy pomysł... bo w innych sprawach nic panu nie poradzę...

— Panie inżynierze dobrodzieju — przerwał mi z temperamentem miły gość — niczem wszystkie techniczne wynalazki wobec mojego, panie ja mam eliksir uniwersalny wszystko leczy: szkrofuły, zapalenie kości, suchoty, złamanie, ślepotę, głuchotę, co tylko kto zechce. Panie! eliksir uniwersalny, majątek... dajcie mi tylko myślącego człowieka.

— Ależ, proszę pana, nic a nic nie rozumiem się ani na chorobach ani na lekarstwach, proszę się udać do któregoś z lekarzy...

— Byłem, byłem, nie ma żadnego myślącego lekarza, byłem i na klinice, pytałem portyera, czy nie ma tam myślącego doktora, mówił, że nie ma takiego, ale to nic, to nic, ja sobie już dam radę lecz tylko dopomóżcie mi inżynierze dobrodzieju.

— Laskawy panie, nie wiem,

czego pan chce odemnie — błagałem już wprost.

— Panie inżynierze, tylko dwa słowa... ja chcę leczyć moim eliksirem, już leczyłem... jak to zrobić, żeby mi nie przeszkadzano, widzi pan...

Tu zaczął znowu całą opowieść o wyleczeniu różnych osób nader szczegółowo, a ja pomyślawszy, że najlepiej będzie, gdy mu się dam wygadać, pograżyłem się w cierpliwości, aż nagle głośniejszy wykrzyk: „No i co pan na to?” — przerwał mą zadumę.

— Hm, rzeczywiście... bardzo dziwne, ale po co właściwie pan do mnie się udał?

— Ale to wszystko nic jeszcze — ciągnął ten opanowany eliksirem wynalazca dalej, nie zważając na moje pytanie — to wszystko nic, czy u pana dobrodzieja nikt teraz nie jest ciężko chory? pani dobrodziejka, dzieci, ale ciężko! tobys pan dopiero widział, co to jest mój eliksir. Żebyś pan konał, to ja sobie z tego nic nie robię... mam tu eliksir — i ude-

rzył dłonią w prawą kieszeń surduta, z której sterczała głowa pękatej flaszki.

— Przyznacie państwo, że mogłem mieć dosyć tego eliksiru stawałem się przeto coraz... mniej grzecznym.

— Panie — ja nie mam tyle czasu; co mam zrobić dla pana, czego pan właściwie chce odemnie z tym eliksirem?

— Inżynierze dobrodzieju! — wykrzyknął z patosem i cofnął się o trzy kroki wstecz — niczego nie chcę, broń Boże, niczego, dajcie mi tylko radę, adres jakiegoś mądrego doktora!

W tem wszedł znajomy mój, doktor praw, przedstawiłem go jako mądrego doktora temu wynalazcy i odszedłem z westchnieniem ulgi.

Kłął mnie przyjaciel później co się zwie, bo „ten z eliksirem“ towarzyszył mu wytrwale, dowiedziałem się że zdecydował się pójść do protomedyka.

Tak wyglądał wynalazek „uniwersalnego eliksiru“...

„Merkur“

Śwów, ulica Kilińskiego 1. 2.

Poleca swój skład rumu, koniaku francuskiego, oraz likiery krajowe i zagraniczne.

Przesyłki pocztowe od 5 kg. uskutecznią się odwrotnie i franco.

nowe kapitały, rozrzucające swe produkty na cały wschód blizki i dalszy, jedyne w swoim rodzaju wśród słowiańskich ziem miasto, osławiony, bogaty tysiącami myśli, tysiącami krosien i tysiącami wrzecion polski Manchester — Łódź.

W południowo-zachodnim kątku, na granicy z Prusami, jakby z uderzeniem czarodziejskiej pałeczki, w przeciągu dwudziestu lat, pośród lasów i pól, powstał zupełnie nowy okręg przemysłowy — sosnowiecki.

W Warszawie — starej stolicy Polski — centrze wszystkich rzemiosł, przemysł rozwinął się stosunkowo w wiele mniejszym stopniu, rzemiosła jednak stanęły na szczycie rozwoju, rozrósł się również znacznie i handel. Firmy bawełniane łódzkie, zgierskie, pabianickie i sosnowieckie posiadają w Warszawie swe oddziały dla sprzedaży fabrycznych wyrobów na całe Królestwo Polskie.

Z ogólnej wartości wytwórczości 49,000.000 rubli, gubernia piotrkowska, dzięki Łodzi i jej okolicom, wytwarza towarów bawełnianych za przeszło 46,000.000 rubli. Ilość robotników, zatrudnionych w przemyśle bawełnianym do roku 1898 stale wzrastała, o procentowym jednak zwiększaniu się trudno coś powiedzieć,

gdyż dane statystyczne różnymi czasami różnie były prowadzone, gdy w roku 1876 wykazują one dla gubernii piotrkowskiej 2391 przedsiębiorstw przemysłu bawełnianego, w roku 1896 t. j. w przeciągu dwudziestu lat, liczba ta redukuje się do 78. Przyczyną tego jest ta okoliczność prawdopodobnie, iż w sprawozdaniach za rok 1876 najmniejsze przedsiębiorstwa tkackie i przedzielnicze zostały wliczone w poczet fabryk, w sprawozdaniach zaś za rok 1896 tylko fabryki w ścisłym znaczeniu tego słowa.

W roku 1876 na jedno przedsiębiorstwo wypadło wyrobów bawełnianych za 4.979 rubli, a w dwadzieścia lat później — za 336.137 rubli. Na każdego mieszkańca Królestwa w roku 1876 wypadło wyrobów bawełnianych za 1 rb. 80 kop., w roku zaś 1896 już 5 rb. 22 kop. Gdy w roku 1876 wytwórczość jednego robotnika stanowiła wartość 796 rubli, w roku 1896 takowa dosięgała 1433 rubli. Przeciętna ilość robotników zatrudnionych w jednej fabryce w tym samym okresie lat podniosła się z 6,5 do 234 ludzi. Na każde 100.000 mieszkańców Królestwa w r. 1876 w przemyśle bawełnianym pracowało 23,5 osób, w roku

1876 w przemyśle bawełnianym pracowało 23,5 osób, w roku 1896 — 234 osób. (C. d. n.)

WYSTAWY TECHNICZNE

Z najnowszych dzieł techniki.

(Wedle okazów światowej wystawy w St. Louis.)

(Ciąg dalszy).

Motory benzynowe i naftowe Fairbanks Morse.

Budowane są minimalnie aż do 2 koni parowych, są wygodne i ekonomiczne dla małego ruchu n. p. w przemyśle domowym, zwłaszcza tam, gdzie nie ma prądu dla użycia motorów elektrycznych. Przy ruchu przerywanym dają tę korzyść, iż mogą być zatrzymywane natychmiast, lub też puszczone w ruch w przeciągu 1/2 minuty.

Pracują ekonomiczniej, jak maszyny parowe o odpowiedniej sile. Przy próbie urządzonej z motorem benzynowym o sile 15 K. P. i takąż maszyną parową z przeciętnym obciążeniem, wynoszącym 5 K. P., straty przy pierwszym wynosiły 0,68, przy drugiej 0,76.

Prosta nader budowa umożliwia

biryntu nieustannych błędów politycznych, ekonomicznych i społecznych, zamykając nas jakby w żelaznym błędnym kole, co nas dusi i prawidłowo rozrastać się nie pozwala.

„Istniejące zło spostrzedz, gdy się je codzień prawie odczuwa — rzecz nie trudna; krytykę istniejącego porządku rzeczy racjonalnie przeprowadzić, także względnie łatwo; ale z pozorami prawdopodobieństwa postawić przed oczyma ludzkiemi nowy porządek, na odmiennych, niż dzisiejszy oparty podstawach, to rzecz wymagająca i rozumu przenikliwego i zmysłu niemal proroczego w przyszłość wybiegającego, i wyobraźni tak silnej, aby dość jaskrawymi barwami oczekiwane jutro odmalować i przedstawić mogła. Nasze polskie społeczeństwo, które, jak dotąd, wytrwale wleczę się na tyłach cywilizacji, nie może skreślić planu innej, lepszej przyszłości; ojczyznę tych pomysłów jest wysoce cywilizowany Zachód, który nie zadowolony ze stanu doby obecnej, szuka sposobów

W. Szukiewicz.

Miasto przyszłości.

(Zagadnienia kulturalne).

(Ciąg dalszy).

Przedewszystkiem chodzić mi będzie o główne zasady reformy, a nie o szczegóły, które z konieczności inne muszą być u nas, niżeli w Anglii, Francji lub Belgii; zastrzedz się przytem muszę, że o wyczerpaniu wszystkich najważniejszych nawet prac w tym kierunku napisanych mowy być nie może, ponieważ trzeba by na to nie referatu, ale dzieła, mijającego się z zadaniem praktycznym, jakie powoduje mną w napisaniu niniejszego.

„Wśród nieukończonych szeregu wysoce doniosłych i domagających się rozwiązania kwestyi ekonomicznych i społecznych“ — pisałem w roku 1899, — „narzucających się uwadze każdego człowieka myślącego i zdolnego wyciągnąć wnioski z jaskrawych faktów, musimy

na pierwszym niemal miejscu postawić kwestyę współczesnych miast, które ze wszech miar na to zasługują, aby w dzisiejszej swej formie co najprędzej zaginęły, czyniąc miejsce innym zbiorowiskom ludzi, odpowiadającym pod każdym względem celowi, do jakiego z natury rzeczy są powołane.

„Przeludnienie miast ze wszystkimi tego niezdrowego objawu społecznego następstwami z jednej, a wyludnienie wsi z drugiej strony, oto zjawiska naszych czasów, które domagają się reform na tyłu polach, że nie wiadomo doprawdy, od czego i gdzie zacząć, aby utarte a błędne drogi, po których ludzkość stąpa, co rychlej opuścić i wkroczyć przyspieszonym chodem na nowe pola, które nam nauka i na badaniu oparte jasnowidzenie reformatorów społecznych wskazują, jako najbliższy etap w pochodzie ku złotemu wiekowi, który ludzkość kiedyś, dawno temu, lekko myślnie utraciła i odtąd błąka się po manowcach, szukając wyjścia z la-

„Merkur“

Śwów, ulica Xilińskiego l. 2.

Poleca wielki swój wybór win szampańskich i hiszpańskich.

Przesyłki pocztowe od 5 kg. skutecznia się odwrotnie i franco.

użycie człowieka niefachowego do manipulacji — i tak można chłopaka w kilka godzin przyuczyć do kierowania motorem.

Siłę otrzymuje się przez spalanie benzyny i powietrza w cylindrze; benzyna dostaje się wprost do cylindra. Mieszanię tę zatrzymuje automatyczny wentyl ssący. Po kompresji zapala się ładunek przez iskrę elektryczną z małej baterii. Wielkie bezpieczeństwo zapewnia sposób dostarczania benzyny do cylindra. Znajduje się ona bowiem nie, jak zwykle przy innych motorach tego rodzaju na górze, lecz na dole pod motorem, najczęściej po za budynkiem i w ziemi. Maszyna wciąga sama potrzebną ilość zapomocą małej pompy. Regulator działa na ilość eksplozji w dokładnej proporcji do pracy, zachowując bieg regularny. Gdy eksplozja jest zbyt wielką, wentyl stoi otworem, zwalniając maszynę tamsamem od niebezpiecznej kompresji a tamsamem i większego tarcia.

Motory naftowe, urządzone są na ten sam sposób z tą tylko różnicą, że tu nie nafta, lecz gaz, który się wytwarza przez ogrzanie oleju gazami odpływającymi, dostaje się do wnętrza cylindra. W obu motorach

wprawienie w ruch odbywa się za pomocą patentowanego aparatu, którym wtlacza się pod tłok ładunek tak wielki, że wystarcza do wprawienia maszyny w ruch aż do siły 150 koni przez jednego człowieka.

Tangencyalne koła wodne.

Zupełnie odrębnie od rozwoju turbin wodnych w Europie, rozwijających się wraz z teorią i na jej podstawach, powstawał w Ameryce cały szereg kół wodnych wydoskonalających się z czasem na mocy praktycznego doświadczenia. Nowoczesne hydro-elektryczne tworzenie siły i przenoszenie jej prowadziło do wielkich ulepszeń. Powstała potrzeba wielkich motorów o najwyższej ekonomii, ścisłej regulacji i absolutnej pewności w użyciu. Styczne koła wodne mogące pracować pod wielkim ciśnieniem wody rozwinęły się w wysokim stopniu li tylko dla zadośćuczynienia tym potrzebom.

Do kół tych dorabiano później teorię w Europie, uzasadniając ich działanie.

Na wystawie w St. Louis zademontrowane koła t. zw. *Abner Doble* można uważać niejako za szczyt rozwoju na tem polu. Przedewszyst-

kiem uderza prostsza budowa w stosunku do turbin.

Wszystkie te koła wyrabiane przez *Abner-Doble-Company* są zaopatrzone elioidalnymi talerzami, osadzonymi gęsto na obwodzie koła dla przyjmowania uderzeń wody. Bywają one sporządzane z lanego żelaza lub stali. Każda taka nasada składa się z dwu części, lewej i prawej, ograniczonych od siebie ostrą krawędzią. Spoczywają na 2 flanszach, obejmujących obwód a przymocowanych do niego dwiema śrubami. Można je wymieniać, gdyż są ogromnie dokładnie obrobione i sprowadzone dokładnie do tej samej wagi. Tamsamem koło jest dynamicznie zupełnie wybalansowane.

Powierzchnia wodna talerzów jest u spodu gładka a krawędź dzieląca i krawędzie, utworzone przez wycięcie dla wpływu wody są silnie wyostrzone.

Koło same, wykonane jest ze stali niklowej.

Główną częścią składową tych kół jest aparat regulujący prąd wody, zwany *Needle Regulating-Nozzle*.

Dozwala on na ściśle regulowanie, utrzymując wielki efekt prądu do wielkich granic obciążenia.

Regulowanie odbywa się przez

stworzenia lepszych i racjonalniejszych warunków życia ludzkiego“.

Zdaje mi się, że słowa te nie utraciły nic ze swej aktualności i że je obecnie powtórzyć można na wstępie do pracy o reformie miejskiej i mieszkaniowej, bez obawy popelnienia anachronizmu, pomimo, że od owego czasu upłynęło lat sześć, w ciągu których jednakże zgoła nic w tym kierunku pracy społecznej nie uczyniliśmy. W Anglii tymczasem życie wartkim płynie nurtem i to, co przed sześciu laty było tylko pomysłem, obecnie zaczyna przybierać realne kształty instytucji, posiadającej wszelkie dane po temu, aby rozwinąć się wspaniale i zapewnić pionierom dobrej sprawy słodkie owoce ich śmiałej reformatorskiej dążności.

Wobec tego, że sprawa nie tylko nie straciła na aktualności, lecz przeciwnie jeszcze więcej jej nabrała, rzeczą konieczną jest bardziej szczegółowe zapoznanie się z ideą miasta przyszłości, noszącego miano „miasta-ogrodu“, jako z ideą typu, który

zapewne niebawem na całej kuli ziemskiej się rozszerzy a więc i nas bezpośrednio interesuje. Jako założenie całej pracy służy głębokie przekonanie, że w miastach teraźniejszości o istotnej reformie mieszkaniowej ani marzyć nie można, że więc niezbędnym warunkiem takiej reformy jest miasto przyszłości, czyli miasto-ogród.

Za punkt wyjścia do wszystkich pomysłów reformatorskich w tym kierunku służy książka angiłka E. Howard'a, p. t. „*To-morrow; a Peaceful Path to Real Reform*“ (Jutro: pokojowa droga do rzeczywistej reformy). Z treścią tej książki przedewszystkiem zapoznać się musimy.

Książka rozwija się przed umysłem czytelnika w jasny i wysoce zajmujący obraz ideału przyszłego miasta, — które autor nazywa pojętnem mianem: „Miasto-ogrodu“. Książka zaleca się dwiema właściwościami: po pierwsze, część krytyczna, która musiałaby powtarzać skądinąd już znane rzeczy, jest

prawie żadna, a za to podany jest szczegółowy opis tej nowej utopii; po drugie, autor stara się z kredką w rękę jak najściślej obliczyć, że plan jego jest z czysto „biznesowego“ punktu widzenia nietylko możliwy, ale nawet ogromne finansowe przedstawia korzyści. Korzyści te, acz ważne, odgrywają rolę podrzędną, na pierwszy plan wysuwają się korzyści społeczne i etyczne, które są donioślejsze i przyszlemu miastu-ogrodowi właściwą nadają wartość.

Idąc za autorem, postaramy się polskiemu społeczeństwu postawić przed oczyma ten jeden z wielu ideałów dalekiej przyszłości, do którego osiągnięcia dążyć ono będzie na wzór Zachodu.

Wyludnianie się wsi, a przepelnianie się miast, jest objawem nie tylko specjalnie angielskim, bo widzimy go także na kontynencie i to nie jedynie w Europie, ale i w Ameryce; krótko mówiąc wszędzie, gdzie nowoczesne warunki życia ludzkiego istnieją bez żadnego ograniczenia.

„Merkur“

Łwów, ulica Kilińskiego 1. 2.

Poleca znakomite mieszanki herbat.

Przesyłki pocztowe od 5 kg. skutecznia się odwrotnie i franco.

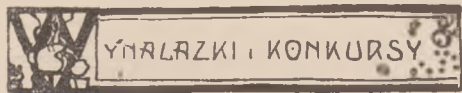
przesuwaniu t. zw. „duszy“ w kierunku osi wewnątrz aparatu, zmieniając w ten sposób pierścieniową powierzchnię wypływu.

Institut technologiczny Massachusetts — Institute of Technology — doszedł świeżo po dokładnych eksperymentach do skutku, wynoszącego 99,3% — przewyższa to wszystko, co dotychczas w tej dziedzinie konstruowano.

Na wystawie biegł motor o sile 160 K. P. wprost połączony z generatorem Crocker Wheeler o 100 kilowattach biegnącego z chyżością 700 obrotów na minutę pod ciśnieniem 300 funtów na stopę kwadratową.

Zamawiając koło trzeba podać podobnie, jak dla turbiny spad wody, ilość wody, ilość koni żadaną, cel koła, ilość kół, chyżość żadaną, granice regulowania, przekrój rury i jej długość.

Prostsza konstrukcja, niż w turbinie, mniejsza cena, mniejsze koszty instalacji, mniejsza przestrzeń zajęta, a wreszcie, co najważniejsze, znaczna ekonomia ruchu, wszystkie te momenta stawiają te koła bardzo wysoko w rzędzie motorów wodnych. (C. d. n.)

PATENTY.

Drzewo ogniotrwale.

W znanym sposobie impregnowania drzewa siarczanem glinowym dodawano w celu podwyższenia jego działania kwasów takich, jak np. octowy, borowy lub siarkowy. Stosowanie ich jednak jest o tyle nieodgodne, że w razie użycia naczyń żelaznych powstają połączenia żelazowe, albo też żelazawe, które wywołują w połączeniu z garbnikami drzewa zabarwienia lub plamy. W celu usunięcia tej trudności patent poleca stosowanie kwasu szczawowego. Kwas ten nie nadgryza czystych powierzchni żelaza, rozpuszcza natomiast utworzone już połączenia żelazowo-garbnikowe, wobec czego szkodliwy wpływ żelaza, pochodzącego zarówno z przyrządów, jak i z siarczanu glinowego zostaje usunięty. Tak np. dodaje się do roztworu 1260 g siarczanu glinowego w 4,5 l wody 57—85 g kw. szczawowego.

(Pat. niem. 162,212, 6/IX-03. J. K. Ferrel z Filadelfii).

Kamień sztuczny.

Sposób fabrykacji polega na tem, że materyaly twardniejące z wodą, jak cement, wapno hydrauliczne i t. p. miesza się z ciałami włóknistymi, w szczególności z azbestem. Azbest miesza się w takim razie w holendrach, używanych w fabrykacji papieru, z wielką ilością wody i cementu lub wapna i masę przerabia następnie w prasach takich np., jakie stosowane są w fabrykacji papy papierowej na płyty o żądanej grubości. Po pewnym czasie następuje stwardnienie masy.

(Pat. niem. 162 329, 28/III-00. L. Hatschek. Vöchlabrück).

Biały cement portlandzki.

40—100 cz. feldspatu miesza się z 100 cz. kaolinu, 700 cz. wapna, 20—40 cz. magnezytu i 2,5—5 cz. soli i mieszaninę ogrzewa do 1430—1500° aż do rozmiękczenia.

Otrzymuje się masę zupełnie podobną do cementu lecz czysto białą.

(Pat. szwaj. 19 625, 6/X-04. E. v. Post z Upsali).

Pouczenia i przepisy.

Władze w Austrii dla spraw przemysłowych.

(Dokończenie).

Urząd statystyki pracy (Arbeitsstatistisches Amt im Handelsministerium, Wien I. Biberstrasse 2. Wollzeile 41) utworzony przy Minist. handlu najw. post. z 21 lipca 1898 (Obw. Minist. handl. 25/7 1898 Dz. p. p. Nr. 132) ma na celu według dotyczącego statutu:

Systematyczne zbieranie, opracowywanie i peryodyczne ogłaszanie materyalów do statystyki pracy — dla celów ustawodawstwa ekonomicznego i społecznego.

Przedmiotem tych materyalów ma być położenie klas pracujących w przemyśle fabrycznym i rękodzielniczym, w górnictwie, w gospodarstwie rolnem i leśnem, w handlu i przedsiębiorstwach komunikacyjnych — jakoteż skuteczność urzędzeń i ustaw, mających na celu podniesienie dobrobytu klas pracujących, tudzież rozmiar i stan produkcji w rzeczonych zakresach.

Organem doradczym Ministerstwa handlu w tym zakresie jest *Stala Rada dla stosunków pracy* (Ständiger Arbeitsbeirat), do której należą z Galicyi mianowani przez Ministra handlu na 3 lata:

z grona pracodawców: Kolischer Henryk dr., właśc. fabryki papieru w Czerlanach i poseł do R. P.;

z grona robotników: Hudec Józef, dyrektor miejskiej Kasy chorych we Lwowie;

z grona znawców: Pilat Tadeusz dr., Radca Dworu prof. Uniw. we Lwowie.

Komisya dla zapobieżenia nieszczęśliwym wypadkom (Unfallverhütungs-Kommission im Hand. Minist.), utworzona dla spraw zabezpieczenia robotników od wyp., złożona z wybranych i mianowanych członków i zastępców — reprezentujących:

- technikę przemysłową,
- teorię higieny,
- zakłady ubezpieczeniowe robotników od wypadku dla przedsiębiorców-pracodawców i ubezpieczonych robotników w przemysłowych i innych podlegających ubezpiecz. przedsiębiorstwach.

Inspektoraty przemysłowe utworzone ustawą z 17 czerwca 1883 Dz. p. p. Nr. 117 mają za obowiązek czuwać nad wykonywaniem przepisów ust. wowych w sprawie:

1) zarządzeń i urzędzeń, jakie właściciele przemysłu wprowadzić winni dla ochrony życia i zdrowia robotników tak w pracowniach, jakoteż i w mieszkaniach, jeżeli ich dostarczają;

2) używania robotników, dziennego czasu pracy i peryodycznych przerw pracy;

3) prowadzenia ewidencji robotników i ułożenia porządków roboczych w fabrykach, wypłaty zarobków i wykazów robotniczych;

4) przemysłowego wykształcenia młodocianych robotników pomocniczych.

Czynności te sprawują:

a) Centralny Inspektorat przemysłowy w Wiedniu (Zentral-Gewerbe-Inspektorat. Wien I. Dominikaner bastei 13).

b) 34 Inspektoratów przemysłowych dla tyłuż okręgów nadzorczych. — Między tymi w Galicyi:

XXXI. Okręg nadzorczy z siedzibą we Lwowie (ulica Kopernika l. 42 a).

WYRÓB KRAJOWY!

Na sezon zimowy

ROBOTA RĘCZNA!

Najnowsze fasony obuwia dla Dam, Panów i dzieci — poleca

Magazyn i pracow. obuwia własn. wyrobu
M. AMSTER, we Lwowie, ul. Jagiellońska l. 9.

Za trwałość materyalu ręczę. 30
Ceny tańsze niż w składach zagranicznej tandety. Z prowincyi zużyty bućcik na miarę wystarczy.

Proszę o poparcie moich znakomitych wyrobów obuwia. 18

Starszy Insp. przem. Nawratil Arnulf Radca Rządu.

Insp. przem. II. kl. Adam Karol. XXXII. Okręg nadzorczy z siedzibą w Krakowie (ul. Poselska l. 8).

Insp. przem. I. kl. Kremer Zygmunt. Insp. przem. II. kl. Skrochowski Kazimierz.

XXXIII. Okręg nadz. z siedzibą w Stanisławowie.

Insp. przem. I. kl. Smyczyński Ludwik.

Instruktorowie dla stowarzyszeń przemysłowych. Instytucja wprowadzona w życie Rozp. Min. H. i Min. spr. wewn. z dnia 31 maja 1899 Dz. p. p. Nr. 98 na zasadzie postanowień §§ 114 i 127 ust. przemysłowej z 15/3 1883. Dz. p. p. Nr. 39 i na mocy ustawy z 23/2 1897 Dz. p. p. Nr. 63 stanowi organ Ministerstwa handlu i ma na celu skuteczne popieranie dalszego rozwoju organizacji stowarzyszeń przemysłowych (dawnych cechów i korporacji): W szczególności mają obowiązek: 1) pomagać stowarzyszeniom do osiągnięcia zadań wskazanych im przez ustawę przemysłową, a zwłaszcza przy stwarzaniu i rozwijaniu urzędzeń spółkowych dla celów gospodarczych, społecznych i kulturalnych, jak niemniej starać się o celową organizację stowarzyszeń, ich instytucyj i ich związków; 2) wspierać władze przemysłowe przy nadzorowaniu stowarzyszeń przem.; 3) przedkładać Ministerstwu handlu sprawozdania o swojej działalności i o swoich spostrzeżeniach, przeprowadzać dochodzenia zarządzone przez Minist. H. w sprawie stowarzyszeń przem., względnie brać w takich dochodzeniach udział.

Na razie kreowano 8 okręgów urzędowych dla instr. stow. przem., a między nimi w Galicyi:

IX. Okręg z siedzibą w Krakowie* (Kraków, ul. Floryańska 4), (na okręg Izby handl.-przem. krakowskiej).

Instruktor dla stow. przem.: Dr. Schönnett Józef c. k. komisarz powiatowy;

Ostrowski Witold prakt. konc. Namiestnictwa (przydzielony).

C. k. Urząd patentowy. (K. k.

*) Utworzenie Okręgu urzędowego dla wschodniej Galicyi (dla powiatów należących do okręgów Izby handl.-lwowskiej i brodzkiej) jest w toku.

Patentamt. Wien VII. Siebensterngasse 14) wprowadzony w życie ustawą z 11 stycznia 1897, Dz. p. p. Nr. 30, regulującą ochronę wynalazków. Składa się z trzech oddziałów:

1) oddział zgłoszeń; 2) oddział dla zażeń i 3) oddział dla unieważnienia odsądzenia i uznania zawisłości przywilejów.

Pod względem sprawowania swoich czynności Urząd patentowy stanowi na zewnątrz urząd samodzielny. Pod względem kierownictwa zwierzchniczego polega bezpośrednio Ministrowi handlu, który też mianuje jego personal pomocniczy.

Urząd patentowy składa się z Prezydenta, jego zastępców i potrzebnej ilości członków prawników i techników stałych i czasowych.

Czasowi członkowie z Galicyi z zawodu technicznego:

Bily Karol, dyr. szkoły zaw. ślusarskiej w Świątnikach.

Fiedler Tadeusz, prof. polit. we Lwowie.

Radziszewski Bronisław, prof. uniwersytetu we Lwowie.

Syroczyński Leon, prof. polit. we Lwowie.

Zaloziecki Roman, prof. Akad. handl. i docent polit. we Lwowie.

Centralne Archiwum marek ochronnych. (Zentral-Marken-Archiv. Wien. Han. Min.) dla prowadzenia i utrzymywania Centralnego rejestru marek ochronnych (na zasadzie post. § 17, ustawy o ochronie marek z 6 stycznia 1890, Dz. p. p. Nr. 19).

Głosy z kraju.

Kupcy a informacje handlowe.

Różne szkodniki trapią nasz świat handlowo-przemysłowy. Poważne wśród nich miejsce zajmują t. zw. informatorzy, udzielający jednym firmom wiadomości o zdolności kredytowej i położeniu majątkowym innych.

Przedewszystkiem informacyi udzielają firmom zaprzyjaźnionym banki i kupcy, bez gwarancyi za prawidłowość udzielonych wiadomości, z zastrzeżeniem, że komunikują to, co sami wiedzą. Są to przyjacielskie przysługi, od których ani ścisłości, ani dokładności wymagać nie można, a bezwątienia kłopotliwe dla stron obu.

Zrozumieli to dość dobrze rozmaici figlarze, którzy szukają lekkiego zarobku i wkroczyli śmiało na pole „informacyi kredytowych“, tak ponętnie przerosłe kwieciami wyzysku a gdzie indziej złością się szantażem.

Roślina ta właściwie najbujniej na niem rozkwita.

Mniejsza już o to bowiem, że informator-ochotnik niewiele dba o ścisłość udzielanych wiadomości; gorszem jest to, że często bardzo działa on w złej wierze, że świat handlowy szczególnie zaś firmy mniejsze i choćby trochę chwiejące się, terroryzuje grozą kompromitacyi wobec obecnych lub domniemyanych wierzycieli.

Dzieje się to w sposób dwojaki. Zapytany przez kogoś o stan majątkowy pewnej firmy, pan informator idzie do niej i... reszty domyśleć się łatwo. Firma opłaca dobrą o sobie opinię.

Nie jest to jednak jeszcze szczyt pomysłowości informatorów.

Oto np. leży przedemną świstek papieru pod szumnym tytułem „Beilage zum Mercur“.

Na kartce papieru jest wymienionych sześć upadłości, pięć wypadków zawieszenia wypłat, trzydzieści dzieł protestów i cztery tak zwane uwagi, dotyczące również protestów i egzekucyj sądowych. Z tego wylżenia czytelnik zrozumiał łatwo, jaką może mieć wartość ta „Beilage“, która, jak przypuszczać należy, ma dawać obraz zdolności kredytowych kupców, a zawiera wskazówki o takiej ilości protestów, która nie dorównywa ilości codziennie protestowanych weksli każdego większego banku.

Nie wiem, czy dużo jest naiwnych, którzy płacą za to pisanie, jeżeli są jednak, to nie trzeba wielkiej pomysłowości, aby zrozumieć, w jaki sposób są oni werbowani.

Oto przykład autentyczny.

Do pewnej firmy przychodzi pewien pan, którego stosunek do „Mercura“ jest niewiadomy i proponuje 20 K gotowizną i prenumeratę pod groźbą opublikowania wiadomości o wyznaczeniu przez komornika terminu sprzedaży przez licytację towarów, o czem informator dowiedział się z pisma urzędowego.

Firma odrzuciła propozycję i znalazła się wskutek tego na liście

W. Primus i S. Jylicki

Lwów, ul. Jagiellońska l. 12.

Materje na meble, portiere, firanki, story, dywany, chodniki. Meble do salonów, jadalni, sypialni i t. p.

Tapety.

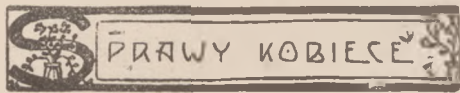
Własna pracownia tapicerska.

skompromitowanych. A ile firm pro-pozycyji podobnej nie odrzuca?

W ten i wiele innych sposobów terroryzowany jest u nas świat handlowy.

Sfery miarodajne, zgromadzenie kupców, powinny przedsięwziąć środki, w celu przeciwdziałania temu rozwojowi szantażu, kupcy zaś nie powinni popierać podobnego wydawnictwa i wogóle nie zwracać się po informacje do mętnych źródeł, które prócz innych, i tę mają właściwość, że są przedewszystkiem fałszywe.

Przedewszystkiem zaś sfery handlowe starać się powinny o biura informacyjne, bez których stosunki nasze nigdy się nie polepszą.

Ellen Key.

O tej słynnej myślicielce szwedzkiej piszą: Myśli jej obracają się około pewnych osi, do których wszystko zmierza: życie duszy, życie serca, wychowanie i religia przyszłości. Cały postęp człowieczeństwa, zdaniem jej, polega w spotęgowaniu życia duchowego. Pokolenie nasze, któremu się czasem zdaje, że stoi na wyżynie kultury, w gruncie rzeczy jest barbarzyńskie jeszcze. Istoty i potrzeby duszy ludzkiej jeszcze nie zbadano, a tem mniej nie uczyniono ich podstawą całego ustroju społecznego, jak właściwie być powinno. Większość dzisiejszych przewodników ludzkości i ogółem sfer cywilizowanych, dba tylko o wytworzenie walorów kulturalnych. Dla nich sama kultura jest celem.

Ale cóż nam po kulturze, która nie ożywia duszy naszej, lecz zabija ją? W młodości wszyscy przeczuwają wyższe jakieś, intensywniejsze życie duchowe, widzą przed sobą szlachetniejszy rozwój własnych funkcji psychicznych. W życiu zamierają te porywy; ludzie kostnieją, stają się automatami z etykietą. Potrzeba nam tedy głębszego poznania zasadniczych wymagań rozwoju duszy ludzkiej i nowej sztuki życiowej, zastosowanej do nich. Dusza wtedy tylko rozwija się i żyje w pełni, jeżeli w ruchach swoich niczem nie jest hamowana, jeżeli każdą myśl doprowadzić może do całkowitej jasności, a każde uczu-

cie do siły i polotu. Dwa są ku temu warunki: spokój, który pozwala na dostateczne skupienie i otwartość, umożliwiająca przyjmowanie wrażeń wszelakich.

Coraz więcej ludzi zaczyna pojmować, że takie tylko życie ma wartość istotną; coraz większą staje się liczba tych, którzy wywalczają sobie warunki zupełnego rozwoju duszy.

Drugim pierwiastkiem, od którego zależy wyższe i szczęśliwsze życie ludzkości, jest serce i zaspokojenie potrzeb jego. Szczęście miłości powinno być dostępne dla wszystkich; zatem małżeństwo przybrać powinno formy, któreby usunęły odwieczny zatarg jego z miłością. Gdyby można przeprowadzić statystykę miłości na wzór statystyki małżeństw, to przekonalibyśmy się, że 90% z wszystkich ludzi wiedzie nieszczęśliwe życie erotyczne, skutkiem czego zdolność ich do pracy jest znacznie zmniejszona. Jedni, zawierając małżeństwo, poszli za względami materialnymi i zdławili w sobie głos miłości.

• Drudzy marnieją w nierozzerwalnych okowach niefortunnego małżeństwa z miłości. Inni wreszcie natrafiwszy szczęśliwiej, nie mogli połączyć się z istotą ukochaną węzłem legalnym i cierpią wskutek nietolerancji świata. Najniezbędniejszymi reformami byłoby tedy ułatwienie rozwoju i usunięcie różnic między dziećmi legalnymi a naturalnymi. W ten sposób utworzono by drogę miłości, która nie obniżyłaby bynajmniej moralności, gdyż miłość z natury swojej dąży do monogamji, do trwałego związku na całe życie.

Do tego wyższego życia duchowego i sercowego, o którym marzy Ellen Key, należy przygotować dorastające pokolenia już od dzieciństwa. Stąd wysnuwa ona znany swój system indywidualnego wychowania. Zapewne, że dziecko nie jest jeszcze indywidualnością; ale sztuka wychowawcy powinna w tem właśnie polegać, aby z zadatków, zawartych w duszy jego, wytworzyć z czasem osobistość odrębną. Często bierzemy wady dziecka za indywidualność jego. Ale właśnie od wad tych powinibyśmy je uwolnić, by dodatnie strony jego w dalszym życiu mogły się rozwinąć. Poza tem jednak największem dobrodziejstwem, jakie wyświadczyć możemy dziecku w inte-

resie rozwoju indywidualnego, jest pozostawianie go sobie samemu. Nie przeszkadzajmy dzieciom; nie męczmy ich bezustannymi rozkazami i zakazami.

W naszej dobie wychowanie dziecka cierpi niezmiernie wskutek sprzeczności między nauką a religją.

Na tem polu Ellen Key śmiało proponuje reformy. Uczmy religii, ale nie w formie dogmatycznej, jeno historyczno-porównawczej. Dziecko powinno się zapoznać z treścią wszystkich głównych wyznań, przekonać się, że główne przykazania etyczne ich są te same, a że co do reszty istnieją różne poglądy. W ten sposób nigdy w niem nie powstanie zgubna nienawiść dla innych wyznań; własne zaś wyznanie wybierze człowiek dopiero w wieku dojrzałym. Jednocześnie szkoła już zapoznać musi dzieci z przewodniami myślami światowego poglądu przyrodniczego i filozofii ewolucyjnej. Myśli te bynajmniej nie wyłączają religijności, lecz pogłębiają ją. Ellen Key należy do tych, którzy wyczekują powstania nowej religji na podstawie zmienionych pojęć o świecie i życiu. Przeczuwa ona, że ów duch wielki, który stworzy religię przyszłości, wyjdzie z rasy słowiańskiej, umiejącej tęsknić, marzyć i kochać.

Chronika techniczno-przem.

Nowy metal zwierciadłowy

wynalazł i zbadał L. Mach. Z pracy nad tym przedmiotem, ogłoszonej w sprawozdaniach Akademii wiedeńskiej, okazuje się, że nowy metal pod względem optycznym przewyższa stosowane dotychczas. Stop składa się z glinu i magnezu, które stopione bez dostępu powietrza, ostygają następnie w próżni lub pod silnym ciśnieniem. Metale doskonale zostają oczyszczone przed stopieniem, tak, że aliaż wolny jest od obcych przymieszek. P. Mach przyrządził 17 rozmaitych stop. Z tych aliaż, oznaczony numerem piątym, ma skład cząsteczkowy 27 glinu, 24,3 magnezu i wykazuje najbardziej ze wszystkich pożądane własności: jasny przełom muszlowy, znaczną kruchość, trwałość niezwykłą, własność odbijania światła w wysokim stopniu, oraz daje się doskonale polerować.

Pierwsze galic. Towarzystwo akc. 36

Rafineryi spirytusu

we Lwowie

36 poleca
swoje zna-
komite
wyroby
47 jako to:

Wódki polskie, Rozolisy, Likiery, Starka litewska, Nalewki, Miłucha. Rummy. SPECYALY: Absynt, John Bull, Maraschino, Maraschino słodzone.

SKŁADY: Pasaż Hausmana, pl. Kapitulny 3., pl. Bernardyński 2

Stopy z większą zawartością magnezu mają tę ostatnią własność w mniejszym stopniu, są mniej kruche, lecz dają zwierciadła jeszcze jaśniejsze, bardziej szare i trudniej dają się polerować. P. Mach sądzi, że nowe te stopy znajdują głównie zastosowanie w budowie przyrządów fizycznych.

300 jaj rocznie z jednej kury.

Hodowla drobiu nie znajduje się u nas na tej wyżynie, jaką zauważyć się daje w innych krajach. To, co uczyniono za granicami dla poprawy i spotęgowania np. produkcji jaj jest wprost nie do uwierzenia.

Amerykanie hodują kury, które składają rocznie do 280 jaj. Niejednemu, który wie, że rocznie można mieć u nas, przy dostatecznej zapobiegliwości, z jednej kury 100—150 jaj, cyfra powyższa wyda się nieprawdziwą, a jednak jest faktem.

W jaki sposób uzyskuje się takie rezultaty?

Służy do tego w pierwszym rzędzie „klatka z zapadnią“ do niej musi pospacerować kura, składać jajo, które stacza się w odpowiednią skrytkę i następnie czekać na oswobodzenie, dopóki numer obrączki nie zostanie zapisanym. Przy odpowiedniej kontroli konstatuje się, które kury złożyły najwięcej jaj w przeciągu pewnego czasu i te hoduje się specjalnie dla produkcji jaj, a nie dla gatunku, kształtu, grzebienia itp. cech zewnętrznych. Klatki takie są także automatyczne, przy wyjściu drobiu i przeciskaniu się przez otwór na zewnątrz, pendzel z farbą znaczą samoczynnie kreskę na skrzydłach.

Co to znaczy podwojenie produkcji jaj tym samym inwentarzem drobiu, tego chyba objaśnić nie trzeba.

Powyższe szczegóły podajemy wedle niedawno wyszłej książki niemieckiej (Das goldene Buch des Landwirthes) traktującej specjalnie o inwentarzu żywym.

Detaliczna cena cukru w głównych miastach europejskich.

Ożywiona dyskusja, jaka się zawiązała w Anglii nie tylko na łamach czasopism, lecz i w łonie parlamentu w kwestyi ceny cukru, do wodnie wykazała, jak wielką wagę Anglicy nadają niskiej cenie tego produktu spożywczego. W celu wyjaśnienia kwestyi, Izba gmin na posiedzeniu dnia 26. czerwca zdecydowała, ażeby sporządzono zestawienie porównawcze ceny sprzedaży cukru, z wyszczególnieniem rodzaju

produktu (surowy czy rafinowany), spożywanego przez klasę robotniczą nie tylko główniejszych miast Wielkiej Brytanii, lecz również główniejszych miast kontynentalnych, a więc Niemiec, Austro-Węgier, Belgii, Francji, Holandyi, Rosyi i Danii. Wyszczególnione poniżej ceny nie dotyczą produktu jednego i tegoż samego rodzaju, lecz gatunków cukru najchętniej i najpowszechniej spożywanych przez niezamożną ludność w danej miejscowości.

Zestawienie to przedstawia się w sposób następujący:

	Detaliczna cena cukru wraz z opłatą celną i opłatą konsumcyjną wyrażoną w pensach za 1 funt w dniu 1. marca 1905.	
	Cena detalicz.	Opłata cels. i Opłata kons.
Niemcy — Berlin	2 ³ / ₄	1'02 0'76
Austro-Węgry — Wiedeń	3 ³ / ₄	1'98 1'72
Budapeszt	3 ³ / ₄	1'98 1'72
Belgia — Bruksela	3 ¹ / ₂	1'11 0'87
Francja — Paryż	3 ¹ / ₂	1'44 1'18
Holandya — Amsterdam	4 ³ / ₄	2'45 2'45
Rosya — Petersburg	4 ¹ / ₂	4'22 1'23
Dania — Kopenhaga	2 ¹ / ₂	0'73 0'27
Wielka Brytania — Londyn	2 ³ / ₄	0'45 0'00

Ceny cukru w miastach stołecznych poszczególnych państw, wyrażone w centymach za kg. są następujące:

Berlin	63 ¹ / ₄	Amsterdam	109 ¹ / ₄
Wiedeń	86 ¹ / ₄	Petersburg	103 ¹ / ₂
Budapeszt	86 ¹ / ₄	Kopenhaga	57 ¹ / ₂
Bruksela	80 ¹ / ₂	Londyn	63 ¹ / ₄
Paryż	80 ¹ / ₂		

Niezależnie od jakości sprzedawanego produktu, różnice w cenie cukru rozmaitych państw należy przypisać głównie różnicom opłat celnych i opłat konsumcyjnych.

Rozpatrując kwestyę cukrową zauważymy, że z pomiędzy wszystkich państw, Wielka Brytania znajduje się w najkorzystniejszym położeniu. Konsument jest tam obciążony najniższą opłatą.

Poniższe zestawienie wykazuje różnice w detalicznej cenie cukru w Londynie i w pozostałych stolicach europejskich.

	Cena 1 kg. cukru w centim.	Różnica w stosunku do ceny londyńskiej
Berlin	63 ¹ / ₄	0'00
Wiedeń	86 ¹ / ₄	+23'00
Budapeszt	86 ¹ / ₄	+23'00
Bruksela	80 ¹ / ₂	+17'25
Paryż	80 ¹ / ₂	+17'25
Amsterdam	109 ¹ / ₄	+46'00
Petersburg	103 ¹ / ₂	+40'25
Kopenhaga	57 ¹ / ₂	— 5'75
Londyn	63 ¹ / ₄	—

Zniżka ceny cukru (w sprzedaży detalicznej), winna nastąpić w drodze zmniejszenia opłat państwowych pod presją słusznych wymagań klasy robotniczej.

Amerykańska kasa oszczędności.

Najbezpieczniejszą w świecie kasę posiada w tej chwili rząd amerykańskich Stanów Zjednoczonych w Waszyngtonie; w ciągu wielu lat zastosowano do niej kolejno wszystkie ulepszenia, wynalezione przez technikę.

Pierwsze drzwi tej kasy, zadziwiają swoją prostotą. Są one wykonane z cienkiego drzewa dębowego, zaopatrzone w zwykłe zasuwki miedziane i nawet pozbawione zamku. W chwili jednak, gdy jedna z zasuw zostaje poruszona przez niewtajemniczonego w mechanizm kasy, we wszystkich biurach policyjnych Waszyngtonu, a także w dyżurnym pokoju banku, rozpoczynają swoją działalność dzwonki elektryczne.

Po pierwszych drzwiach dębowych, następują olbrzymie drzwi stalowe, jakie spotyka się w wielkich kasach żelaznych. Drzwi te otwierają trzy klucze, znajdujące się w posiadaniu trzech różnych osób, a mianowicie: dyrektora, starszego buchaltera i starszego kasyera.

Każdy z tych panów, zamknąwszy swój złożony zamek, nastawia go w ten sposób, aby otwór działał tylko wtedy, kiedy z liter zamku wypadnie zupełnie określone słowo, wiadome tylko jemu jednemu. Gdyby więc nawet którykolwiek ze służby znalazł się w posiadaniu wszystkich trzech kluczy, to i wtedy mógłby otworzyć wszystkie owe zamki tylko w takim razie, jeżeliby znał tajemnicę tych trzech słów skombinowanych. Chcąc zaś znaleźć te trzy słowa, próbując, wypadłoby przy każdym z zamków spędzić przynajmniej po kilka miesięcy czasu.

Za stalowymi, niezmiernie ciężkimi drzwiami, znajduje się jeszcze dwoje drzwi innych, również stalowych, tuż prawie jedno za drugim. Posiadają one także niezmiernie skombinowane wykonane zamki.

Ostatnie drzwi ważą 700 klg. i zaopatrzone są w cały tuzin zasuwek. Zasuwki te wprowadzone są w ruch zapomocą jednego obrotu kluczem. Gdy jednak drzwi te zamyka się na noc, wtedy deska stalowa zakrywa otwór dla klucza, a zasuwka się tylko w godzinie, na jaką poprzednio została ustawiona.

We wnętrzu tych drzwi umieszczone są trzy zegary pod rząd, niedostępne nigdy dla przestępcy, ale dostępne zawsze dla kasyera, zamykającego wieczorem kasę. Wystarczyłby najzupełniej jeden zegar, lecz, żeby przeciwdziałać możliwości otwo-

zenia kasy przy zatrzymaniu się takiego zegara mechanicznego, umieszczono je w kasie w trzech egzemplarzach.

Kasyer nastawia na blacie zegara strzałkę, dajmy na to, na godzinę ósmą następnego ranka. I wtedy, punktualnie o ósmej rano, deska stalowa opuszcza się za pomocą elektryczności i odsłania otwór od klucza. Dopiero wtedy klucz może być wsadzony i kasa otwarta.

Wewnątrz kasy znajdują się, zabezpieczone zupełnie od włamania, szafy, oświetlane elektrycznością i nie posiadające ani okien, ani otworów wentylacyjnych, ponieważ to w wysokim stopniu zmniejszałoby bezpieczeństwo kasy.

Bardzo interesującym jest system, na zasadzie którego zbudowane są: podłoga, sufit i cztery ściany kasy. Zewnętrzna powierzchnia ścian pokryta jest zupełnie grubym pancierzem. Zanim znajdują się olbrzymie złomy granitu, spojone z sobą cementem najlepszego gatunku, w twarzą, nieprzebitą masę. Dalej jeszcze idzie gruba deska żelazna a za nią jeszcze jedna, między zaś temi deskami leżą swobodnie liczne kule, wykonane z dobrej stali.

Gdyby się włamywaczom udało nawet przebić pancierz zewnętrzny i wzruszyć łomy granitowe, to, świdrując lub burząc swoim narzędziem, musieliby rychło natrafić na leżące swobodnie kule stalowe, które pod uderzeniem zmieniałyby ciągle miejsce i wyszłigiwałyby się, tak, że narzędzie przestępcy nie znalazłoby dla siebie miejsca oporu.

Doświadczenie uczy, że podczas wszystkich wielkich i subtelnie obmyślanych grabieży kas żelaznych, włamywacze dostawali się do kas zawsze przez podłogę, nigdy zaś przez ściany. W tym celu przebijali oni często pod kasą wejście podziemne, długości kilku tysięcy metrów, rozpoczynając tę pracę nieraz od miejsca domów mieszkalnych lub składów. Dziś jednak, współczesne „fortece Mamonna“ pozbawiły włamywaczy i tej możliwości.

Wywóz zapalek.

Austryackie zapaliki wywożone są w znacznej ilości do Indyi. Konsulat austriacki, czerpiący wprost z wykazów cłowych w Kalkucie, donosi, że w I. kwartale b. roku płynęło do tamtejszego portu 95.654 grosów zapalek z Tryestu wartości 71 757 rupij (przeszło 138.000 K.), podczas gdy Anglia dostawiła 7.753 gros, Antwerpia 133.886 gros, Ham-

burg 53.900 gros, Szwecya 33.500 gros, a Kobe w Japonii 106.550 gros. Mając takie miejsca zbytu na Wschodzie, mogłyby fabryki wiedeńskie i inne austriackie starać się ten wywóz rozszerzyć zamiast gniewać się na Galicyę, że śmie produkować i u siebie zapaliki na swoje potrzeby.

Wpływ trzęsienia ziemi na wzrost produkcji ropy.

Amerykańska gazeta *Pacific Oil Reporter* donosi, że trzęsienie ziemi w okręgu „Kern River County“ w Kalifornii wywołało nadzwyczajnie silne wybuchy ropy w tamtejszych kopalniach. To samo zjawisko zaobserwowano w okręgach naftowych w Junset i Mc. Kittrick.

Miliardy w morzu.

Od dawna wiadomem jest, że w wodzie morskiej, prócz soli i innych rozpuszczonych minerałów, znajduje się złoto. Już w r. 1851-ym chemicy Malaguti i Durocher dowiedli, że woda morska w rozmaitych okolicach nadbrzeżnych zawiera niedostrzegalne nawet pod mikroskopem cząsteczki złota.

Prof. Münster z Chrystianii zbadał, że u fiordów norweskich tona wody morskiej zawiera 5 miligramów złota. Ilość taka jest śmiesznie małą i żadnego użytku z niej mieć nie można. Jeżeli jednak na zasadzie tego obliczenia weźmiemy pod uwagę ogół wody, znajdującej się w morzach, to otrzymamy wyniki wręcz bajeczne.

Według możliwie dokładnych obrachowań, w ciągu ostatnich czterech wieków, wydobyto z łona ziemi złota, ocenionego na 14 miliardów rubli. Jeżeli tedy przyjmiemy, że na powierzchni kuli ziemskiej znajduje się 1.600 milionów kilometrów sześciennych wody morskiej, to gdyby z każdej tonny otrzymać tylko 5 miligramów, z ogółu wody możnaby wydobyć ośm miliardów kilogramów złota, czyli około 10.000 miliardów rubli. Wobec tego cała ilość złota, wydobytego z ziemi w ciągu czterech wieków, jest drobnostką ze skarbami, jakie znajdują się w wodzie morskiej.

W Ameryce ma się wydobywać złoto z wody morskiej na wielką skalę. Przemysł ten dotychczas ma charakter doświadczeń naukowych. W Stanie Maine, w pobliżu Lubeki Północnej, na wybrzeżu morskiem istnieją ogromne laboratoria, zaopatrzone w wielkie maszyny elektryczne. Sposób, w jaki wydobywa się tam złoto z wody, jest sekretem wynalazców.

Wydobywanie złota z wody morskiej jest najzupełniej możliwem, ale produkcja sama dotychczas znacznie przewyższa wartość otrzymanego złota. Zupełnie jak z dyamentami można je otrzymywać sztucznie, sposobem chemicznym, ale koszt jest tak wielki, iż fabrykacya sztucznych dyamentów wcale się nie opłaca.

Nie zapominajmy jednak, że 50 lat temu glin (aluminium) był metalem bardzo drogim, skutkiem wielkich kosztów wydobywania go z gliny. W krótkim jednak czasie sposób wydobywania aluminium udoskonalono i dziś metal ten stosunkowo jest bardzo tani.

W pismach angielskich pojawiła się wiadomość, że w Londynie utworzył się syndykat, który za pomocą nowego, opatentowanego sposobu zamierza rozpocząć na wielką skalę wydobywanie złota z wody morskiej. Słynny uczony angielski William Ramsay, wydał o nowym sposobie opinii bardzo pochlebna. Roboty przygotowawcze rozpoczęto i niebawem fabrykacya „złota morskiego“ ma się rozpocząć.

Wiadomość powyższa wygląda na kaczkę dziennikarską, gazety jednak londyńskie z największą stanowczością zapewniają o jej prawdziwości.

Poparcie eksportu.

Muzeum handlowe austriackie, w celu skutecznieszego popierania wywozu towarów, zakłada oddziały w krajach, będących ważniejszymi rynkami zbytu dla przemysłu austriackiego. Oddziały te będą szybko i bezpośrednio komunikowały głównej instytucji ważniejsze wiadomości, ta zaś ze swej strony udzielać je będzie eksporterom. Oddziały takie założone zostaną najpierw w Kairze, Aleksandryi, Skutari, Serajewie i t. d. Z usług tych oddziałów interesowani korzystać będą bezpłatnie.

Ogłoszenia.

Przedsiębiorca budowlany w większym mieście budowlanem szuka zastępstwa artykułów budowlanych ze składem. Zgłoszenie do Administracji „Przemysłowca“ pod **Gwarancya zupełna.**

1000 koron ofiaruje za posadę urzędnika w większym banku lub fabryce. Zgłoszenie do Administracji „Przemysłowca“ pod **„maturzysta gimnazjalny“.**

Marcin PRUGAR i syn

PAROWA FABRYKA WYROBÓW
STOLARSKICH I PARKIETÓW

Lwów, Supińskiego 1. 5. Telefon Nr. 563

poleca: wszelkie w zakres stolarstwa wchodzące wyroby
po cenach najniższych. 4

Zamówienia tak ze Lwowa jak i prowincyi skutecznia się w jak
najrychlejszym terminie.

Własne biuro rysunkowe.

Kosztorysy wszelkie i przedmiary bezpłatnie. 56

Pierwsze przedsiębiorstwo wiertnicze

72 **Inż. Z. STYBER** 15
i J. ZEITLÉBEN 26
w Starym Zagórze.

przeprowadza badanie pokładów pod względem tektonicznym i geologicznym, sondowanie terenów pod budowę mostów i gmachów — wiercenia za wodą, naftą i pokładami mineralnymi z dobywaniem rdzenia; dalej wszelkie roboty wchodzące w zakres studniarstwa.

ZAKŁAD ARTY- 14
STYCZNY

Leona Ajpla

Lwów, — Pasaż Hausmana

26 poleca swoje wyroby: 15

szyby trawione do okien kościołów, klatek schodowych i t. p., szyldy i tablice lane, z metali, lakiernictwo galant. i budowlane, tablice szklane, mosiężne i t. p. 65

— Genniki, kosztorysy, bezpłatnie. —

Zaproszenie do przedpłaty!

KURYER LWOWSKI

pismo politycz.-społeczne
wychodzi codziennie.

Dwa razy w tygodniu bezpłatny arkusz powieści ze swojskiej i obcej literatury.

W ten sposób

Biblioteka powieściowa

„Kuryera Lwowskiego“
w formacie książkowym tworzy rocznie

dziesięć tomów.

Obok bezpłatnej

Biblioteki powieściowej

daje „Kuryer Lwowski“ co niedziela wszystkim swoim Czytelnikom bezpłatny dodatek literacko-naukowy

„TYDZIEŃ“

a nadto

dodatki niedzielne.

Warunki prenumeraty

We Lwowie: miesięcznie (90 ct.)
1 kor. 80 gr.

Na prowincyi: z przesyłką pocztową miesięcznie (1'35 zł.) 2 kor. 70 gr., kwartalnie (4 zł.) 8 kor.

Wielka luneta astronomiczna

na trójnogu — z wszystkimi potrzebnymi dodatkami — (wyborne soczewki) —

do nabycia prawie za bezcen

(z powodu wyjazdu).

Można oglądać w Redakcyi „PRZEMYSŁOWCA“
Lwów, Akademicka 26.

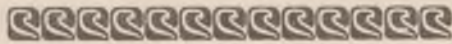
PRZEGLĄD MUZYCZNY

TEATRALNY - -
I ARTYSTYCZNY

Jedyne polskie czasopismo, poświęcone sprawom muzyki, teatru, literatury i sztuki. Wychodzi dwa razy na miesiąc.

Spółnika

z kapitałem do K 100.000 poszukuje przedsiębiorstwo fabryczne dobrze rozwijające się do rozszerzenia fabryki. Zgłoszenia pod „FABRYKA“ Kraków poste-restante.

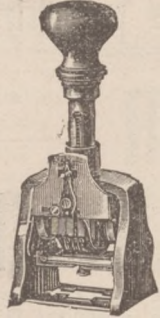

Artyst. zakład rytowniczy

MAKSA GLASERMANA

23 Lwów, ul. Sykstuska 1. 17

wykonuje gustownie i tanio:

stampilie kauczukowe i metalowe, tablice i napisy z metalu lane i mosiężne grawirowane, numeratory i stemple datowe, marki pieczętkowe, odznaki dla straży, obcęgi do plomb i t. p.

14 Kosztorysy bezpłatnie. 65

Pierwszy krajowy zakład art. graficzny
ELEKTRYCZNIE URZĄDZONY

M. HEGEDŪS
w **LWÓW**
ul. Kopernika 8.

wykonuje
ARTYSTYCZNIE:
KUSZE DRUKARSKIE
WSZELKIEGO RODZAJU
DLA ILUSTRACJI KSIĄŻEK
DZIENNIKÓW CZASOPISM
ANONSÓW CENNIKÓW I T.

FOTO CYNKOGRAFIA
AUTOTYPIA
CHROMOTYPIA
FOTOLITOGRAFIA
ŚWIATŁODRUK

SECESSION
Lwów
ul. Kopernika 8.

POWIĘKSZENIA DO NATURALNEJ WIELKOŚCI PO NAJNIŻSZYCH CENACH.
KLISZE PRZECHODUJĄ SIĘ NAŚLADOWIENIEM ZASTRZEŻONE.

Osoba władająca biegle językiem francuskim, oraz znająca doskonale muzykę, poszukuje pokoju za lekcję, wiadomość w Redakcyi.

„Architekt“

miesięcznik poświęcony architekturze, budownictwu i przemysłowi artystycznemu

wychodzi w Krakowie raz na miesiąc, w zeszytach ozdobionych licznymi ilustracjami i tablicami rysunkowymi.

Przedpłata rocznie 20 K, 10 rb., 20 m., lub 30 fr. — Pojedynczy zeszyt 2 K, 1 rb., 2 m., lub 3 fr.

Dla członków polskich Towarzystw technicznych o 20% taniej.

Kraków, ul. Zgoda 1.

24 14
Patenty

na wynalazki, ochronę modeli, marek fabr. i t. d. wyjednywa czynne od r. 1882

BIURO PATENTOWE

**Włodarkiewicz
& Sieklucki - -**

Warszawa, Włodzimierska 16.

Własne warsztaty mechaniczne. Staly Reprezen. w Petersburgu.

Wynalazki Biuro same nabywa lub pośredniczy w ich eksploatacyi. 65

Oleje cylindrowe
i Maszynowe

w najlepszych jakościach

poleca

Fabryka nafty Fibicha i Stawiarskiego

30 KROSNO. 81

W niedzielę i święta
dwa przedstawienia.

„Colosseum“

Hermanów

Największy Teatr Rozmaitości

codziennie przedstawienia
pierwszorzędnych atrakcyi.

Początek punktualnie o g. 8. wiecz.

Bilety wcześniej do nabycia w biurze Płohna, ul. Karola Ludwika 9.

30 47
Patenty

na WYNALAZKI WYJEDNYWA

inż. St. Dzbański

Wiedeń, Lindengasse Nr. 2.

Międzynarodowe biuro patentowe. 65

KRÓTKO I WĘZŁOWATO.

— Czy pan pije?
— Wszystko, prócz wody.

Wanny cynkowe - -

od zł. 6.50

Wanienki i naziady

od zł. 3.50.

— POLECA —

Specjalny Wyrób Wanien

Wojciech Zajac

Lwów, Ossolińskich 14.

36 Pierwsza 5

Krajowa Fabryka
wyrobów masarskich

A. Finkelsteina

we Lwowie

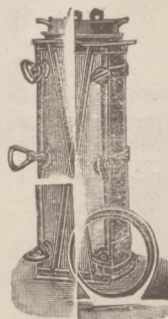
plac Gołuchowskich 1. 2.

poleca swe znane wyroby
wędlin, salami i t. d. 57

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca“.

Poco kupować za granicą? Czy ma Pan piasek?

Dostanie Pan wszystkie maszyny i formy do wyrobów cementowych jak: prasy, stoły do wyrobu dachówek, podkładki prasowane i lane, matryce i szablony, formy do rur, farby, olej, młynki do mieszania farb z cementem, oraz podanie sposobu fabrykacji i t. d. we **Fabryce maszyn JANA ENDLERA** (istniejącej już od lat 20 tu) obecnie w Pfaffstätten obok Wiednia nad Kanalem Nr. 106. Wszystkie podane formy są na składzie, które wraz z maszynowym urządzeniem w ruchu można oglądać w każdym czasie. 49—61

Juliusz Overhoff we Wiedniu

wykonuje

Aparaty do czyszczenia wody, patent Dervaux-Reisert, Filtry do wody — patent Reisert. Urządzenia do chłodzenia wody — patent Overhoff-Collaut.

Wyłączne zastępstwo na Galicyę i Bukowinę posiada

J. Szaynok

biuro techniczne i fabryka maszyn w Rzeszowie.

Kupię maszynę do pisania

ze stale widocz. polsk. i niem. piśmem używaną. System, wielkość i cenę podawać proszę na adres: Żmigrodzki, Kraków, Sławkowska 1.

NIE W PORĘ.

— Ach! co za nieszczęście, że mąż pani umiał.
— Tak, a co najgorsze, że przed samym karnawalem.

Dla przedsiębiorców!

Znakomita sposobność do założenia fabryki.

Do nabycia tanio korzystnie położona realność z kamienią frontową, oficynami i wielkim placem we **Lwowie** w dzielnicy grodeckiej, *razem 1000 m²*. Gotówka potrzebna 27 000 kor.

Flany. szczegółowe informacje w Adm.in. „Przemysłowca“.

Karol Hornung

Lwów, Szpitalna 40.

Telefon nr. 353.

Parowa fabryka stolarska

wykonuje roboty budowlane, posadzkowe, urządzenia kościelne i szkolne, tak w mieście jak i na prowincję po umiarkowanych cenach. 65

Używane szyny

wózki, rozjazdy w zupełnie dobrym stanie

z powodu zupełnego zwinienia interesu tanio do sprzedania. — — — —

Zgłoszenia pisemne pod „Okazyja“ do Administracji „Przemysłowca“.

Najznakomitsze wprzód i w tył szyjące i do haftu artystycznego urządzone

„ORYGINALNE VICTORIA“

maszyny do szycia

są najlepsze i wskutek swych wybitnych zalet najtańsze.

Maurycy Frühling

Lwów, Trzeciego Maja 1. 5.

Flak: Stanisławów Pasaż — Tłumacz, Rynek.

14

MASARNIA

32

Franciszka Jchniowskiego

we Lwowie ul. Batorego 4. obok Wgo Soleckiego

poleca szynki uznane ogólnie za najlepsze w smaku oraz wszelkie inne wędliny, niezrównanej dobroci również wielki zapas smalcu i słoniny. 85

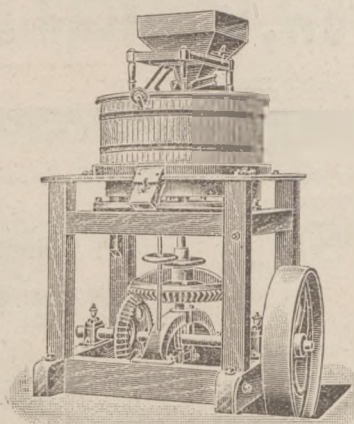
31

Młyny

poruszane motorami wodnymi, parowymi i ssąco gazowymi
urządza fabryka maszyn

J. SZAYNOK

w Rzeszowie.

Wiele pieniędzy!

można zarobić spruwadzając

Przepisy

do fabrykacji przetworów chemiczno-technicznych, kosmetyków, środków leczniczych itp.

z laboratorium chemiczn.

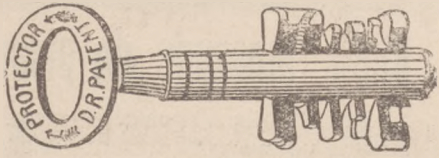
Dr. chem. DAVIDSOHN

et Dr. med. JUNGSMANN

Berlin Nr. 74. Friedrichstr. 131 D.

Proszę żądać ofert. — Korespondencya polska.

Wiele pieniędzy!

Jedynе zastępstwo i skład na Lwów

Leopold Herrmann

ul. Grodecka 1. 14 a.

Cudem techniki

nazywają fachowcy **patentowany zamek Protektor**
w który zaopatruje swe ogniotrwałe i pewne przed włamaniem

Kasy HESKY S. Wertheimer

Fabryka: Wiedeń XVII/3.

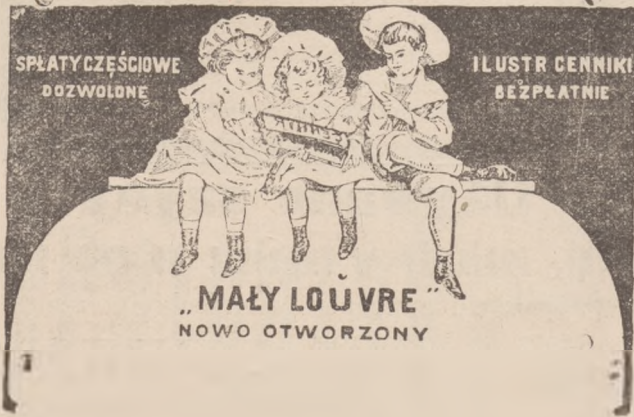
Nieźrównane kasy najnowszej konstrukcji. — Tanie ceny fabryczne.

SPŁATY CZĘŚCIOWE

przysnajemy wszystkim osobom, także z prowincyi, dobrze sytuowanym, bez różnicy stanu lub rangi.

33 Nowo otworzony Magazyn nowości dla dam i dzieci we LWOWIE, przy ul. Halickiej 1. 19a.

„MAŁY LOUVRE“

SPŁATY CZĘŚCIOWE
DOZWOLONE

ILUSTR. CENNIKI
BEZPŁATNIE

„MAŁY LOUVRE“
NOWO OTWORZONY

poleca swój olbrzymi wybór

błuzek, kapeluszy, rękawiczek, hasek, szlafroków, matynek, fartuszków, konfekeji dziecięcej dla chłopców parasoli, parasolek, pończoch i towarów pończoszkowych, woalek i innych towarów modnych, towarów lnianych, bielizny stołowej, bielizny męskiej, damskiej i dziecięcej i w. i.

Zlecenia z prowincyi załatwia się odwrotnie

Zarząd Magazynu „Mały Louvre“

we Lwowie, ul. Halicka 1. 19a (róg ul. Sobieskiego).

Ilustrowane cenniki wysyła się na prowincję darmo i oplatnie.

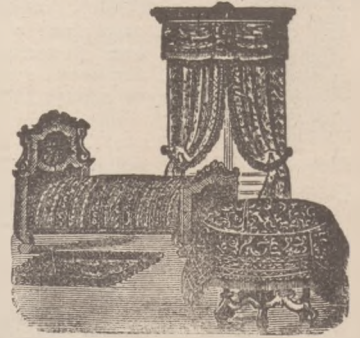
Nasz główny skład dywanów, portyer, firanek, chodników, koców, kołder, kap na stoły i na łóżka, cerat, linoleum i artykułów dekoracyjnych znajduje się we LWOWIE, przy ulicy Sykstuskiej 1. 6. a (Pasaż Hausmana).

Spłaty 26

częściowe!

Dozwolone także osobom z prowincyi za poprzedniem ustnem lub listownem porozumieniem się.

**Bezsprzecznie
największy
wybór!**

Renomowana i powszechnie znana firma

Dom towarowy „Au Louvre“

we Lwowie, ul. Sykstuska 1. 6 a (Pasaż Hausmana)

poleca swój obfity i bogato zaopatrzony skład wszelkich możliwych gatunków dywanów (także kościelnych i przed ołtarze) dywaników, portyer, firanek, chodników, kap na stoły i łóżka, cerat, linoleum, kolder, koców, der na konie oraz wszystkich innych przedmiotów dekoracyjnych po nader niskich cenach konkurencyjnych,

Na żądanie wysyłamy na prowincję darmo i oplatnie nasze bogato ilustrowane cenniki, w których są opisane także towary lniane i bawełniane, bielizna męska i damska, szyfony, płótna, bielizna stołowa i inne ważne artykuły, w zakres domowego gospodarstwa wchodzące. Zlecenia z prowincyi załatwia się odwrotnie.

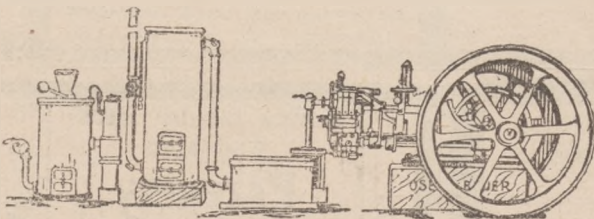
By ująć pomyłkom, prosimy na nasz adres dokładnie zważać.

Z poważaniem Zarząd firmy:

Dom towarowy „Au Louvre“

Lwów, Sykstuska 6 a.

6

Skład motorów wybuchowych

URZĄDZEŃ MŁYNÓW I FABRYK

39

Leon Keller, Lwów, Grodecka 35.

Kosztorysy i plany na żądanie.

40

Goleszowska fabryka Najlepsze polecenia na żądanie do usług
cementu portlandzkiego
Goleszów

(stacja kolei, poczta i telegraf na miejscu).

Roczna produkcja 1,200.000 — 1,500.000 etn. metr. portland-cementu.

7

Zawsze jednostajny — pierwszej jakości — najprzedniejszej miążkości.

132

Przewyższa znacznie przepisy normowane przez Stow. austriackich inżynierów i architektów.

58

SPECYALNOŚĆ: cement do wyrobu posadzek i kamienia sztucznego rur i dachówek cementowych.

Podgórze-Bonarka¹⁰ FABRYKA PORTLAND CEMENTU

Bernard Liban i Spka

(pod Krakowem).

14 poleca swój produkt najprzedniejszej jakości.

65

WODOCIĄGI

dla miast, miasteczek, gmachów publicznych

projektuje i wykonuje firma

August Löw i Sp.

LWÓW, ul. Kołłątaja l. 6.

Adres telegramów: „KALORYA“ — LWÓW.

Ogrzewanie centralne

wszelkich systemów

Łazienki, łazienki, pralnie, suszarnie, wszelkie urządzenia mechaniczne. Poszukiwanie i uchwycenie źródeł, wiercenie studzien, ustawianie pomp. Instalacje domowe z łazienkami i klozetami.

Generalne zastępstwo dla Galicji i Bukowiny patentow. łazienek szafkowych „The Elkay Sincate“ w Londynie. (w)

12 Krajowy Związek Przemysłowy 15

AGENCYA HANDLOWA WYDZIAŁU KRAJOWEGO
we Lwowie, ulica Chorążczyzny l. 17.

Przyjmuje zastępstwa fabryk krajowych i utrzymuje agencję handlową. Pośredniczy w eksporcie wszystkich kraj. produktów.

UTRZYMUJE BAZARY KRAJOWE:

we Lwowie, Hotel Georgea, — w Krakowie, Rynek główny l. 20,
w Nowym Sączu, ul. Krakowska l. 7 — w Przemyśle, ul. Franciszkańska

które polecają

sukna, płótna, dreliki, barehany, makaty, kilimy, wyroby koszykarskie, zabawki i wogóle wyroby krajowego przem. tak fabrycznego jak i domowego.

Informuje w kwestyach rodzimego wytwórstwa i handlu. 65

15

Architekci

J. SOSNOWSKI & A. ZACHARIEWICZ

krajowe przedsiębiorstwo
robót betonowo-żelaznych
konstrukeye ogniotrwale,
żelazno-betonowe - - - -

(BÉTONS ARMÉS)

Systemu Hennebicque.

EXPOSITION UNIVERSELE 1900.

GRAND PRIX

Wystawa Jubileuszowa we

Lwowie 1902

zaszczytne uznanie.

STROPY, MOSTY, TUNELE, FUNDAMENTA, KANALIZACYE, ZBIORNIKI, FABRYKI, MŁYNY, PILOTY BÉTONOWE i t. p.

Wstępne projekta i przedmiary bezpłatnie.

Lwów, ul. Na Błonie 3.

FILIA

Kraków, ul. Szpitalna 17.

Telefon 470. 65

JÓZEF GORECKI

Fabryka siatek, mebli, konstrukcyi żelaznych i wyrobów ornam. kutyh

W KRAKOWIE,

ul. św. Wawrzyńca l. 26. — Telefon Nr. 277.

Magazyn: ul. Starowiślna l. 44 (parter).

wykonuje wszelkie roboty ornamentalne, kute, konstrukcyjne budowlane i plecionki z drutu, drutowe kraty do ogrodzenia ogrodów, lasów, podworców, zwierzyńców itp. siatki do przesypywania piasku i ochronne do okien, Łózka żelazne zwykłe i angielskie z materacami sprężynowymi oraz wkłady sprężynowe do łóżek drewnianych. — Drut kolczasty i »Wzdętochrony« do ratowania koniczyną wzdętego bydła. — Ceny przystępne kosztorysowe. — Termin ściśle zachowany. — Cenniki na żądanie darmo i opl.

Adres telegramów:

JÓZEF GORECKI - KRAKÓW.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca”.

16

WODOCIĄGI

dla miast, gmin, folwarków, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych,
domów prywatnych i t. d.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. Wiercenie studzien. Ustawianie pomp.
Instalacje domowe z klozetami, łazienkami itd.

projektują i wykonują:

Inż. Leonard Mitsch i Ska, Kraków, ul. Kolejowa l. 18.

Najlepsze referencye z dotychczas wykonanych robót. — Kosztorysy bezpłatnie.

65

Centralne

14

Ogrzewanie

wszelkich systemów

i WENTYLACYE

Łaznie, Mechaniczne pralnie, suszarnie i t. d.

Oryginalne

17

SINGERA

Patrz na
markę fabryczną.

*Maszyny -
- - do szycia*

Singer Comp. Tow. akc. Maszyny do szycia

Lwów, ul. Sykstuska 6.

E. HAUSMANN

Łwów, Pasaż Hausmana 6.

20

Telefon 303.

23

Pierwsze krajowe zakłady dla wszelkich urządzeń elektrycznych. Największe składy wszelkich materiałów instalacyjnych, aparatów i t. d.

Światło — Przenoszenia siły — Telefony — Gromochrony — Sygnały — Instrumenty — Akumulatory —
Baterye — Latarki — Świeczniki.

74

KOSZTORYSY GRATIS I FRANKO.

BRACIA

RZĘDOWSCY

8 BIURO ELEKTROTECHNICZNE 20

Lwów ul. Sykstuska 16. i ul. Balonowa 12.

Krajowy zakład dla budowy
wszelkich urządzeń elektrycznych. Własne warsztaty.

**NAJWIĘKSZE SKŁADY
WSZELKICH ARTYKUŁÓW
ELEKTROTECHNICZNYCH.**

Polecają żarówki tantalowe
zużywające 50% mniej
prądu.

Kosztorysy bezpłatnie.

21

Laboratorium handlowe

25

**Inż. MARYANA WIELEŻYNSKIEGO, zaprz. rzeczoznawcy sąd.
w Borystawiu.**

Wykonuje: Analizy i badania wszelkich produktów z dziedziny przemysłu naftowego i woskowego, w szczególności ropy i olejów smarowych. — Analizy gazów kominowych i kopalnianych i t. d. — Analizy gleby, gliny i minerałów. — Analizy moczu, sputum i t. d. pod kontrolą dr. med. Klarfelda w Drohobyczu.

— *Udziela informacji i porady technicznej z zakresu przemysłu naftowego.* —
Zajmuje się nauką reklamą produktów krajowych.

37

Wodociągi,

wiercenia studzien, ustawianie pomp, pralnie, łaznie, susznie itd. - - -

19 urządzają

Chylewski, Kruby i Sp.
Lwów, Kopernika 15 a. — Telefon 534.

Ogrzewania centralne

Oświetlenia 14

MOTORY

i wszelkie urządzenia mechaniczne.

REPREZENTACYA

Kraków, ulica Szewska l. 23.

Adres telegr. Chylewski, Lwów. — Kosztorysy bezpłatnie. 65

Posiadacze losów

mogą u nas dostać za nie pełny kurs dzienny i na życzenie te same losy (t. j. te same umiera) grając na nie bez przerwy, nabyć na dogodnie spłaty miesięczne. Losy gdziekolwiek zastawione, wykupujemy i przeprowadzamy powyższą transakcję.

Polecamy uprzejmie naszą firmę dla wszelkich o rotowań bankowych. Kup i sprzedaż obligacji losów i monet. — Agentów za nich nie wysyła. — Kalendarzyk bankowy bezpłatnie

SCHÜTZ i CHAJES

DOM BANKOWY

we Lwowie, plac Maryacki 7.